



REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Nova Slovenija - krščanski demokrati

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t 01 478 96 70, f 01 478 98 45, e ps-nsi@dz-rs.si, www.dz-rs.si



SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV
Prvopodpisani Jožef Horvat

Datum: 23. 2. 2022

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	23-02-2022
Šifra:	541-01/22-6/1
Povezava:	
EPA:	2548-VIII
EU:	
Sign. zn.:	
Kratice:	

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
Igor Zorčič, predsednik

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121, 140, 143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90, 97, 99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 112/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 39/11 in 48/12) in 114. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odi. US in 111/21) vlagamo podpisane poslanke in poslanci

**PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH
ZAKONA O UVELJAVLJANJU PRAVIC IZ JAVNIH SREDSTEV**

in ga pošljamo v obravnavo na podlagi 114. in 115. člena Poslovnika državnega zbora.

Predlagamo, da državni zbor obravnava Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev po skrajšanem postopku na podlagi 142. člena Poslovnika državnega zbora.

Pri obravnavi predloga zakona v državnem zboru in pri delu njegovih delovnih teles bo sodeloval poslanec Jožef Horvat.

Prilogi:

- Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev;

- podpisi poslank in poslancev:
 - Jožef Horvat,
 - Aleksander Reberšek,
 - Iva Dimić,
 - Blaž Pavlin,
 - Tadeja Šuštar,
 - Mihael Prevc,
 - Andrej Čemigoj.

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

1.1 Ocena stanja

1.1.1 Pred reformo socialne zakonodaje

Pred socialno reformo so bile pravice iz javnih sredstev dodeljene na podlagi različnih meril (uporabljene so bile različne opredelitve dohodka, sestave družine), postopkov in pravnih aktov (npr. lastništvo premoženja se je ponekod upoštevalo, vendar na različne načine, ponekod pa sploh ne). O pravicah se je odločalo na različnih, med seboj nepovezanih organih (upravičenci so pri različnih organih prikazovali različne socialno-ekonomske položaje; npr. ponekod kot enostarševska družina, drugod v okviru zunajzakonske zveze). Baze prejemnikov niso bile povezane.

1.1.2 Reforma socialne zakonodaje

Socialna reforma je zajela 12 pravic, ki so neposredno odvisne od dohodkovnega in premoženjskega položaja upravičenca, oziroma pravice, ki ne temeljijo na socialnem zavarovanju oziroma na plačilu prispevkov, in sicer:

- denarne dajatve:
 - otroški dodatek (v nadaljnjem besedilu: OD);
 - državna štipendija (v nadaljnjem besedilu: DS);
 - denarna socialna pomoč (v nadaljnjem besedilu: DP);
 - varstveni dodatek (v nadaljnjem besedilu: VD) – do leta 2012 je bil VD del pokojninskega zavarovanja in ga je prejel vsak upokojenec, ki je imel »nizko« pokojnino ne glede na materialni položaj;
- plačila:
 - pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: OZ) – do 31. 12. 2020 je bila plačnik prispevka občina, na podlagi Zakona o finančni razbremenitvi občin (Uradni list RS, št. 189/20) breme plačila prispevka od 1. 1. 2021 prevzame država (v imenu države Ministrstvo za zdravje);
 - pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev (v nadaljnjem besedilu: DZ) – nadomešča dopolnilno zdravstveno zavarovanje (plačnik je Ministrstvo za zdravje);
- subvencije:
 - vrtca (v nadaljnjem besedilu: VR) – plačnik so občine in država (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport);
 - najemnine (v nadaljnjem besedilu: NA) – plačnik so občine;
 - malice (v nadaljnjem besedilu: MU);
 - kosila (v nadaljnjem besedilu: KU) – plačnik je država (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport);
 - oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev (institucionalno varstvo) (v nadaljnjem besedilu: SO);

- pravica do prispevka k plačilu družinskega pomočnika (v nadaljnjem besedilu: DR).

Reforma je med seboj povezala družinsko politiko in socialno varstvo. Združitev družinske politike in socialnega varstva je bila izvedena tako, da so se pogoji za priznanje pravic in postopki med seboj prepletli.

V nadaljevanju so predstavljeni ključni elementi socialne reforme:

1. Obvezen vrstni red uveljavljanja pravic iz javnih sredstev

Zakon je določil obvezen vrstni red uveljavljanja pravic iz javnih sredstev: OD, DP, VD, DS – za ostale pravice iz javnih sredstev zakon vrstnega reda uveljavljanja pravice ne določa.

Pravice OD, DP, VD in DS so se morale uveljaviti po navedenem vrstnem redu, kot zapisano, sicer je bila družina sankcionirana tako, da se je fiktivno izračunala pravica, ki je družina ni uveljavila, in se je v višini izračunanega zneska, ki bi ga družina dobila, če bi pravico uveljavila, štela kot dohodek družine – fiktivni dohodek.

Z Zakonom o spremembah Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 47/19; v nadaljevanju: ZUPJS-I) se je fiktivni izračun pravice ukinit. Vrstni red še vedno velja.

2. Obvezno vštetevanje denarnega prejemka OD, DP, VD, DS pri priznavanju pravic iz javnih sredstev

Izjema je OD. Edini denarni prejemek, pri katerem se pravice iz javnih sredstev ne upoštevajo kot dohodek, je OD, medtem ko se OD upošteva kot dohodek pri vseh drugih pravicah iz javnih sredstev.

Pri NA se kot dohodek štejejo samo OD, DP in VD, ne pa tudi DS.

3. Enotna vloga za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev

Cilj je bil, da se vse pravice iz javnih sredstev uveljavijo z enotno vlogo, o njih pa center za socialno delo odloči z eno odločbo. Zaradi narave pravic to v praksi ni bilo izvedljivo, čeprav je zakon to določal. Uspelo je združiti le odločanje o DP, VD, OZ in DZ (OZ in DZ sta pravici, ki sta posledica upravičenosti do DP oziroma izpolnjevanja zakonsko določenih pogojev za DP) ter odločanje o OD in VR.

Enotna vloga je zapletena, zato je bila z Zakonom o spremembah in dopolnitvi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 77/18; v nadaljevanju: ZUPJS-H) spremenjena tako, da se pravice iz javnih sredstev uveljavijo z vlogo in da se o vlogi za priznanje pravice odloči z odločbo.

4. Enoten postopek priznavanja pravic iz javnih sredstev

Zahtevi po enotnem postopku je sledila izgradnja izredno kompleksnega informacijskega sistema (v nadaljnjem besedilu: IS CSD).

IS CSD je informacijski sistem Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki ga centri za socialno delo uporabljajo za priznavanje pravic ter v katerem so evidence pravic, o katerih centri za socialno delo odločajo. Sestavljen iz ISCS (starejši sistem, ki se zdaj uporablja predvsem za odločanje o družinskih prejemkih) in ISCS2 (novejši sistem, v katerem se odloča o pravicah iz javnih sredstev).

ISCS2 je omogočil pridobivanje podatkov o osebah ter njihovem premoženju in dohodkih iz 38 uradnih evidenc podatkov. Centri za socialno delo ga uporabljajo za vodenje postopka in priznavanje pravic oziroma prek tega izdajajo odločbe.

Pridobivanje podatkov iz uradnih evidenc in kontrole, ki jo postavi Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, preprečujejo napake strokovnih delavcev pri odločanju.

1.1.3 Zdajšnja ureditev sistema pravic iz javnih sredstev

Pravica iz javnih sredstev se dodeli, kadar dohodek osebe ne dosega meje dohodkov, ki jo za posamezno pravico iz javnih sredstev določa Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19 in 189/20 – ZFRO; v nadaljnjem besedilu: ZUPJS), in kadar so izpolnjeni tudi drugi pogoji, določeni s predpisi, ki urejajo posamezno pravico. Pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev se pri ugotavljanju materialnega položaja upoštevajo osebe, določene z ZUPJS, njihov dohodek in premoženje. Navedeno ne velja za ugotavljanje dohodka pri ugotavljanju upravičenosti do DP, VD, NA, OZ, DZ, glede katerih se uporabljajo določila Zakona o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15, 88/16, 31/18, 73/18 in 196/21 – ZDOsk; v nadaljnjem besedilu: ZSVarPre).

Pravice iz javnih sredstev so pravice, odvisne od materialnega položaja osebe oziroma družine.

Veljavni ZUPJS z namenom enotnega ugotavljanja materialnega položaja določa:

- krog oseb, ki se upoštevajo;
- dohodke in neto princip pri njihovem upoštevanju ter način ugotavljanja dohodkov;
- premoženje in način upoštevanja premoženja.

Pri tem se upoštevajo dohodki in premoženje vseh oseb, določenih z ZUPJS.

ZUPJS pri ugotavljanju materialnega položaja loči med **letnimi pravicami** iz javnih sredstev (OD, DS, VR, MU in KU) in **mesečnimi pravicami** iz javnih sredstev (DP, VD, OZ, DZ, NA, SO in DR).

Pri presoji materialnega položaja posameznika oziroma družine se pri mesečnih pravicah iz javnih sredstev upoštevajo dohodki, s katerimi družina razpolaga v trenutku uveljavljanja pravice, kar je mogoče oceniti le med vložitvijo vloge in v kratkem obdobju pred tem (npr. dohodki, ki imajo naravo periodičnega dohodka, se upoštevajo, če so bili

prejeti v zadnjih treh mesecih pred mesecem vložitve vloge).

Pri presoji materialnega položaja posameznika oziroma družine pri letnih pravicah iz javnih sredstev se primarno upoštevajo dohodki, s katerimi je družina razpolagala v preteklem letu. Dohodki za predpreteklo leto se upoštevajo, če v času odločanja podatki o dohodkih za preteklo leto še niso na voljo. Upoštevajo se tudi tekoči dohodki (preživnina, OD, DP, VD in DS; če gre za spremembo vrste periodičnega dohodka; pri upravičencih do DP; če oseba v preteklem koledarskem letu pred vložitvijo vloge ni imela dohodkov, ima pa jih v tekočem koledarskem letu). Veljajo štiri osnovna pravila načinov upoštevanja dohodkov s štirimi podpravili, torej najmanj osem kombinacij pravil upoštevanja dohodka.

V skladu z veljavnim ZUPJS se premoženje pri letnih pravicah iz javnih sredstev upošteva tako, da se vrednost premoženja, ugotovljena na podlagi določb ZUPJS, najprej zniža za 48 osnovnih zneskov minimalnega dohodka (zdaj 19.304,64 evra). Preostala vrednost premoženja se potem upošteva tako, da se dohodki povečajo za fiktivno določen dohodek, in sicer v višini letnega zneska obresti, izračunanega na osnovi vrednosti premoženja in obrestne mere, tako da se za obrestno mero upošteva povprečna obrestna mera za gospodinjstva za vezane vloge nad 1 letom do 2 leti, za leto pred letom vložitve vloge po podatkih Banke Slovenije. Če podatek za preteklo leto še ni na voljo, se upošteva podatek za predpreteklo leto. Letni znesek obresti trenutno znaša 0,23 odstotka, kar pomeni, da se premoženje pri ugotavljanju materialnega položaja posameznika ali družine zdaj upošteva v nižji višini.

Premoženje pri mesečnih pravicah iz javnih sredstev se upošteva v skladu z ZSVarPre.

ZUPJS ureja dolžnost upravičenca sporočanja sprememb med trajanjem pravice, prav tako je določena dolžnost centra za socialno delo, da mora ves čas trajanja pravice iz javnih sredstev po uradni dolžnosti spremljati, ali so nastopile zakonsko določene spremembe, zaradi katerih bi bilo treba izdati drugačno odločbo o pravici oziroma odločbo o spremembi priznanja pravice, ker upravičenec do pravice iz javnih sredstev ni več upravičen ali je upravičen v nižjem znesku ali za krajše obdobje, in začeti postopek po uradni dolžnosti.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je kompleksen sistem avtomatiziralo tako, da je s 1. junijem 2021 pričelo z izdajo informativnih izračunov za namen podaljšanja letnih pravic. Kompleksna zakonodaja otežuje avtomatizacijo postopka, saj je približno polovico vlog za podaljšanje letnih pravic še vedno treba izdati v obliki odločbe. Namen uvedbe informativnega izračuna je bil razbremenitev strokovnih delavcev centrov za socialno delo. Da bi dosegli njegovo čim večjo učinkovitost, je treba tudi poenostaviti socialno zakonodajo.

Slabosti veljavne ureditve:

- kompleksna zakonodaja, ki v določenih primerih dopušča več različnih interpretacij;
- po enotnih pravilih se priznavajo pravice, ki imajo različen namen, to pa lahko vpliva na različno interpretacijo namena in načina upoštevanja dohodka v konkretnih upravnih ali sodnih postopkih;
- kompleksnost zakonodaje onemogoča strokovnim delavcem centra za socialno

delo podrobnejšo seznanitev s pravili odločanja, zanje odločitev pripravi ISCS2;

- strokovni delavci centra za socialno delo (predvsem na novo zaposleni) strankam ne znajo preprosto razložiti pravil upoštevanja dohodkov, kar povečuje tveganje nezaupanja v pravilno odločitev in vlaganje pritožb;
- ker se primarno upoštevajo podatki iz odločbe o odmeri dohodnine za preteklo leto oziroma, če še ne obstajajo, podatki iz odločb o odmeri dohodnine za preteklo leto (npr. če stranka vlogo vloži februarja), se upoštevajo podatki o dohodkih iz odločbe o odmeri dohodnine za predpreteklo leto, kar morda ne odraža dejanskega materialnega položaja oziroma je lahko ta že bistveno spremenjen;
- ker centri za socialno delo po uradni dolžnosti podaljšujejo letne pravice iz javnih sredstev, je vedno določeno število upravičencev, pri katerih se dohodek ugotavlja iz predpreteklega leta (o pravici do OD, ki je npr. priznana od 1.2.2020 do 31.1.2021, se ponovno odloča od 1.2.2021 na podlagi dohodninske odločbe iz leta 2019);
- v isti družini se lahko uporabi različno pravilo upoštevanja dohodkov (dohodek iz preteklega leta in tekoči dohodek);
- sistem socialnih transferjev je z vidika upoštevanja dohodkov, premoženja in sprememb kompleksen in posledično nejasen (zlasti, kdaj nastopi sprememba), v določenih delih pa celo nelogičen (npr. sprememba nastane, če se spremeni vrsta dohodka, čeprav višina ostaja enaka – plača v porodniško nadomestilo);
- sprememba vrste periodičnega dohodka, ki se upošteva samo pri letnih pravicah iz javnih sredstev, izjemno obremenjuje postopek priznavanja letnih pravic, saj je že sprememba vrste dohodka opredeljena kot razlog za ponovno odločanje (prehod iz plače v nadomestilo plače (bolniška), prehod iz plače (zaposlitve) v nadomestilo za primer brezposelnosti) ne glede na dejstvo, da se višina dohodka ni bistveno spremenila oziroma da ta sprememba bistveno ne vpliva na materialni položaj družine;
- ugotavlja se tudi, da določenih zakonskih določb v zvezi z upoštevanjem dohodkov in premoženja ni mogoče avtomatizirati za namen izdaje informativnih izračunov; pogoj za učinkovito izvajanje informativnega izračuna je torej tudi sprememba kompleksne zakonodaje, ki otežuje oziroma onemogoča popolno avtomatizacijo postopka; za popolno avtomatizacijo postopkov je treba poenostaviti postopek priznavanja letnih pravic iz javnih sredstev, saj se približno polovica vlog za podaljšanje letnih pravic še vedno izda v obliki odločbe. Namen uvedbe informativnega izračuna pa je bil razbremenitev strokovnih delavcev centrov za socialno delo. Da bi dosegli njegovo čim večjo učinkovitost, je treba tudi poenostaviti socialno zakonodajo;
- veliko število izdanih odločb in informativnih izračunov pomeni veliko administrativno obremenitev glavnih pisarn centrov za socialno delo pri njihovem pošiljanju.

Predlagatelj v okviru teh zakonodajnih popravkov predlaga **poenostavitev socialne zakonodaje**, da bo bolj prijazna in razumljiva uporabniku in izvajalcem (centrom za socialno delo in strankam), **bolj pravična** bo tudi **delitev socialnih transferjev** (upoštevanje realnejšega materialnega položaja posameznika oziroma družine), prav tako bo mogoče **učinkovito zagotoviti izdajo Informativnega izračuna za letne pravice iz javnih sredstev**. **Elektronsko vročanje odločb in informativnih izračunov** bo

pomembno razbremenilo glavne pisarne centrov za socialno delo.

Predlaga se tudi **postopna ločitev družinske politike od socialnega varstva** z namenom postopnega premika pravic iz družinske politike v smeri uvedbe univerzalnih letnih pravic iz javnih sredstev. Uvedba omenjenega sistema zahteva precejšen poseg v veljavno ureditev, ki zahteva veliko časa in analiz, zato predlagatelj kot prvi korak predlaga popravke obstoječe ureditve v smeri večje univerzalnosti ter poenostavitev pri odmeri in ugotavljanju upravičenosti do transferjev, ki so po svoji naravi namenjeni družinam z otroki ter se dodelijo in odmerijo za daljši čas (največkrat za eno leto), tj. do letnih pravic iz javnih sredstev.

Pri tem predlagatelj sledi usmeritvi, da naj bo sistem predvsem v službi ljudi, ki jim je namenjen.

1.2 Razlogi za sprejem predloga zakona

Razloge za sprejem je mogoče razvrstiti v naslednje skupine:

- postopna ločitev družinske politike od socialnega varstva;
- poenostavitev postopka odločanja o upravičenosti do letnih pravic iz javnih sredstev, učinkovitejša izdaja informativnega izračuna za te pravice in elektronsko vročanje po zakonu, ki ureja splošni upravni postopek;
- neupoštevanje kadrovske štipendije in dohodka dijakov in študentov pri ugotavljanju materialnega položaja družine;
- poenostavitev uveljavljanja VD in razširitev kroga upravičencev do VD;
- hramba podatkov in dokumentov iz centralne zbirke podatkov.

Ločitev družinske politike od socialnega varstva se izvede z naslednjimi predlaganimi spremembami:

- neupoštevanje premoženja pri dodelitvi in odmeri letnih pravic iz javnih sredstev;
- neupoštevanje OD kot dohodka pri odločanju o DS in NA;
- dvig meje za upravičenost do DS.

1.2.1 Postopna ločitev družinske politike od socialnega varstva

Kot opisano zgoraj, je reforma socialne zakonodaje leta 2012 neločljivo povezala letne pravice in mesečne pravice iz javnih sredstev. Že iz same vsebine posameznih pravic je razvidno, da so letne pravice iz javnih sredstev večinoma povezane z vzgojo in izobraževanjem, medtem ko so mesečne pravice iz javnih sredstev večinoma povezane z (nujnim) preživetjem. Tako so letne pravice iz javnih sredstev namenjene le otrokom (prek staršev kot zakonitih zastopnikov ali neposredno), medtem ko so mesečne (socialne) pravice namenjene tudi odraslim (staršem).

Eno izmed temeljnih načel družinske politike je univerzalnost. To pomeni, da sta v središču družinske politike vsaka družina in vsak otrok kot naložba v prihodnost celotne družbe, ne glede na dohodkovni in socialni položaj družine. Tako je ena temeljnih nalog družinske politike zmanjševanje razlik v življenjski ravni med posamezniki in pari brez otrok ter družinami z otroki, ki imajo primerljive lastne dohodke. Medtem je naloga ukrepov socialnega varstva družinam in posameznikom, ki tega ne zmorejo sami,

zagotoviti sredstva za zadovoljevanje vsaj minimalnih življenjskih potreb. Zato je logično, da se pogoji za pridobitev pravic z enega ali drugega področja razlikujejo.

V Sloveniji že dlje poteka razprava o morebitni uvedbi univerzalnega OD in usmeritvi družinske politike bolj v smeri univerzalnosti.

Kot univerzalne na področju družinske politike razumemo vse ukrepe, ki so na voljo vsem družinam z enakim številom otrok v enakem obsegu ne glede na njihov dohodkovni in premoženjski položaj.

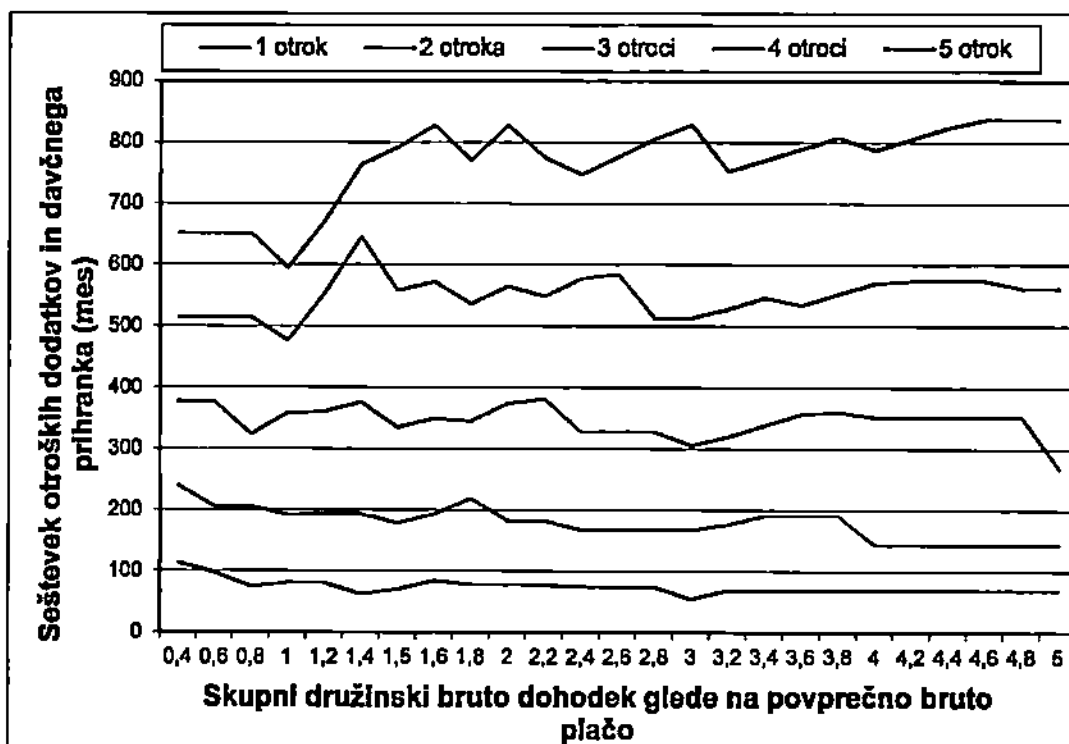
Da se načelo enakosti (ali univerzalnosti) v tem primeru nanaša na družine z enakim številom otrok in ne nujno na vse družine enako, je v svoji odločbi U-I-18/94 ugotovilo tudi Ustavno sodišče, ki v zvezi s progresivnimi davčnimi olajšavami za vzdrževane otroke pravi: »Načelo enakosti pred zakonom pomeni, da se morajo enaka pravila uporabljati za enaka dejanska stanja oziroma da se ne morejo uporabljati enaka pravila za bistveno različna dejanska stanja. V obravnavanem primeru je bistveno, da so po določbah izpodbijanega zakona enako obravnavani vsi davčni zavezanci, ki vzdržujejo enako število (neprizadetih) otrok.«

Tako lahko razumemo univerzalni OD kot obliko podpore države družinam, ki je vsem družinam na voljo ne glede na dohodkovni položaj in premoženjsko stanje, izvedena pa je lahko v obliki enega ali več različnih ukrepov.

Nekatere države poznajo univerzalni OD v obliki enakega izplačanega prejemka za vse otroke (ob različnem številu otrok je lahko znesek na posameznega otroka različen), v nekaterih državah pa je tako ali drugače povezan tudi z davčnimi olajšavami pri dohodnini.

Ob analizi stanja in preverjanju možnih načinov uvedbe univerzalnega OD v Sloveniji se je pokazalo, da skupni učinek OD in davčnih olajšav za vzdrževane otroke pri dohodnini deluje presenetljivo dobro univerzalno, saj seštevek obeh ukrepov za vse družine z enakim številom otrok zagotavlja skoraj enako podporo države ne glede na dohodek družine. OD je odvisen od dohodkov in premoženja družine, tako da je večji v družinah z nižjimi dohodki in z rastjo dohodkov pada. Učinek davčnih olajšav zaradi progresivnosti davčne lestvice z rastjo dohodkov raste. Ker ukrepa med seboj nista popolnoma usklajena, skupni zneski niso pri vseh družinah ravno enaki, so pa dokaj primerljivi.

To je lepo vidno na spodnjem grafu, ki prikazuje mesečni seštevek OD in davčnega prihranka zaradi olajšav za vzdrževane otroke za družine z različnimi dohodki in različnim številom otrok, v katerih sta zaposlena oče in mama in oba zaslužita približno enako. Skupni družinski dohodek je prikazan v odnosu do povprečne bruto plače v Republiki Sloveniji. Uporabljeni so zneski za leto 2018.



Ob teh ugotovitvah in izkušnjah iz drugih držav se kot dolgoročno primerna rešitev kaže nemška kombinacija davčnih olajšav in univerzalnega OD, kjer univerzalni OD pomeni tudi izplačilo davčne olajšave za starše, pri katerih je skupni učinek davčne olajšave manjši ali enak OD. Če je skupni učinek davčne olajšave višji, se staršem upošteva davčna olajšava. Ta rešitev med drugim zagotavlja skladnost z odločbo US U-I-19/94, ki pravi: »Določbe 10. člena Zakona o dohodnini so v neskladju z Ustavo, kolikor ne izvemajo v celoti od obdavčenja tistih zneskov, ki jih roditelj mora nameniti preživljanju svojega otroka, da bi bil le-temu zagotovljen življenjski minimum.« (10. člen takratnega Zakona o dohodnini je določal višino davčne olajšave za vzdrževane otroke), saj imajo tudi v Nemčiji podobno odločbo Ustavnega sodišča.

Uvedba omenjenega sistema bi zahtevala precejšen poseg v veljavno ureditev in jo je praktično nemogoče pripraviti v kratkem času do konca mandata. Glede na veljavne zakonske določbe, ki zahtevajo prilagoditev zakonodaje tako, da bo omogočala izvedbo informativnih izračunov v letu 2023, predlagatelj v okviru teh zakonodajnih popravkov kot prvi korak predlaga popravke obstoječe ureditve v smeri večje univerzalnosti in poenostavitve pri odmeri in ugotavljanju upravičenosti do transferjev, ki so po svoji naravi namenjeni družinam z otroki ter se dodelijo in odmerijo za daljši čas (največkrat za eno leto), to so letne pravice iz javnih sredstev.

1.2.1.1 Neupoštevanje premoženja pri dodelitvi in odmeri letnih pravic iz javnih sredstev (sprememba 16. in 17. člena ZUPJS oziroma 5. in 6. člen predloga zakona)

Zaradi ločitve družinske politike od socialnega varstva in postopne uvedbe univerzalnih letnih pravic iz javnih sredstev predlagatelj predlaga, da se premoženje pri ugotavljanju upravičenosti do letnih pravic iz javnih sredstev ne upošteva.

Premoženje je rezultat preteklih dohodkov, bodisi sedanjega lastnika bodisi preteklih lastnikov. Če premoženje prinaša dohodek, se ta dohodek (npr. oddajanje v najem, obresti, dividende) že všteva med dohodke družine, ki se upoštevajo pri odmeri letnih pravic iz javnih sredstev. Če je premoženje rezultat lastnih dohodkov družine, gre za dohodke, ki so bili v preteklih letih že upoštevani pri odmeri letnih pravic iz javnih sredstev. Upoštevanje premoženja pri odmeri letnih pravic iz javnih sredstev torej postavlja družine, ki so del preteklih dohodkov prihranile ter jih vložile v ustvarjanje lastne dolgoročne ekonomske osnove in socialne varnosti, v slabši položaj v primerjavi z družinami, ki so ob enakih dohodkih vse dohodke sproti porabile in so zato zdaj upravičene do višjih letnih pravic iz javnih sredstev kot družine, ki so ob enakih dohodkih za sprotne izdatke porabile manj in ustvarile premoženje za izboljšanje svoje socialne varnosti.

Družine upoštevanje premoženja pri odmeri letnih pravic iz javnih sredstev upravičeno doživljajo kot vsakoletno ponovno obdavčenje v preteklosti pri odmeri letnih pravic iz javnih sredstev že upoštevanih dohodkov. Upravičeno ga doživljajo kot kaznovanje za preudarno ravnanje in zagotavljanje lastne ekonomske podlage za boljše socialno varnost. Postavlja se vprašanje, zakaj bi bile ravno družine z otroki edina družbena skupina, ki jo država posebej destimulira za ustvarjanje lastne ekonomske osnove ter čim bolj samostojno zagotavljanje socialne varnosti in neodvisnosti od sistema socialnega varstva, kjer pa je upoštevanje premoženja ob uveljavljanju pravic v celoti upravičeno. Zato predlagatelj meni, da morajo biti letne pravice iz javnih sredstev čim bolj neodvisne od premoženja, saj mora država vsakogar, tudi družine, spodbujati k čim večji ustvarjalnosti, samostojnosti in neodvisnosti. To bogati celotno družbo. Morebitna še višja stopnja upoštevanja premoženja pri odmeri letnih pravic iz javnih sredstev bi starše spodbujala, da živijo iz rok v usta in so čim bolj odvisni od države. Tak pristop na koncu siromaši celotno družbo.

Prav tako se pogosto dogaja, da družine za določeno premoženje (praviloma za stanovanje ali stanovanjsko hišo, v kateri bivajo in si rešujejo stanovanjsko vprašanje) odplačujejo kredit, pri čemer se odplačevanje kredita pri ugotavljanju upravičenosti do pravic iz javnih sredstev ne šteje kot odhodek, čeprav s temi sredstvi dejansko ne razpolagajo.

Dodaten razlog za ukinitvev upoštevanja premoženja pri odmeri letnih pravic iz javnih sredstev je kompleksnost tega sistema, ki ga ni mogoče v celoti avtomatizirati in zahteva veliko ročnih posegov uslužbencev na centrih za socialno delo, kar je zanje velika obremenitev. Odprava upoštevanja premoženja bo tako omogočila bistveno večjo avtomatizacijo postopkov in močno zmanjšala obremenitev uslužbencev na centrih za socialno delo, ki se bodo lahko bolj posvetili strokovnemu delu na socialnem področju.

Ni in ne more biti naloga sistema socialnega varstva in družinske politike, da odkriva in preverja morebitne sume, da pri kakšnem upravičencu ali družini premoženje presega izkazano dohodkovno zmožnost družine za njegovo pridobitev, saj za to ni usposobljen in za svoje odločanje uporablja podatke drugih sistemov, ki mu zagotavljajo podatke o dohodkih upravičencev in z njimi povezanih oseb. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je preko informacijskega sistema centrov za socialno delo vzpostavilo brezplačno izmenjavo podatkov o osebah ter njihovem premoženju in

dohodkih iz 38 uradnih evidenc podatkov upravljavcev zbirk podatkov. S tem se preprečujejo zlorabe. Oseba, za katero podatki iz uradnih evidenc niso na voljo, je dolžna sama podati dokazila, saj drugače ni mogoče ugotoviti njenega materialnega položaja.

Zaradi nizkih obrestnih mer je v zadnjih letih vpliv premoženja na odmero pravic iz javnih sredstev razmeroma majhen. Predlagana sprememba bo z razbremenitvijo uslužbencev na centrih za socialno delo zmanjšala ali celo odpravila potrebo po novih zaposlitvah na centrih za socialno delo in tako prinesla tudi konkretne prihranke javnih sredstev.

1.2.1.2 Neupoštevanje OD kot dohodka pri odločanju o DS in NA (sprememba 12. člena ZUPJS oziroma 2. člen predloga zakona)

V veljavni ureditvi nekateri družinski transferji vplivajo na odmero drugih, vendar ne pri vseh enako. To je posledica posameznih parcialnih popravkov v preteklosti, ki so te medsebojne vplive odpravljali samo pri nekaterih transferjih. Tako OD že danes ne vpliva več na MU in KU, vpliva pa na NA.

Predlagatelj ocenjuje, da ni utemeljenih razlogov za tako različno obravnavo, in zato predlaga rešitev, ki odpravlja medsebojni vpliv teh transferjev. To med drugim tudi nekoliko poenostavi izračunavanje posameznih pravic.

Predlagatelji reforme pravic iz javnih sredstev v letu 2012 so ukinitev OD za polnoletne dijake in študente opravičevali s tem, da naj bi za polnoletne dijake in študente ukinjen OD nadomestila DS. V državah, po katerih se pogosto zgledujemo (npr. Nemčija), imajo polnoletni dijaki in študenti možnost dobiti univerzalni OD in tudi podporo za izobraževanje, ki je podobna naši državni štipendiji (le da je precej večja in ima precej širše dohodkovne cenzuse), tako da verjetno ni res tehtnih argumentov, da tega ne bi mogli imeti tudi v Sloveniji.

Če že sprejmemo razlago, da za polnoletne dijake OD nadomešča DS, je treba zagotoviti, da ti dijaki in študenti DS lahko pridobijo pod enakimi oziroma primerljivimi pogoji kot mladoletni otroci OD. V veljavni ureditvi namreč OD za mlajše otroke vpliva na dodelitev in odmero DS za starejše otroke v družini ter tako starejše otroke postavlja v neenak položaj.

Da je veljavna ureditev na tem področju očitno diskriminatorna, je v svoji Oceni učinkov izvajanja nove socialne zakonodaje že leta 2013 ugotovil tudi Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo, v kateri pravi: »Vrstni red uveljavljanja pravic, po katerem je OD prvi prejemek, državna štipendija pa zadnji prejemek, postavlja pri uveljavljanju pravic do javnih sredstev v neenak položaj otroke znotraj iste družine, saj se med dohodke družine pri izračunu državne štipendije všteta tudi OD mlajšega sorojenca oziroma sorojencev. Študenti znotraj družin so tako pri osnovi za izračun prejema v neenakem položaju glede na brate in sestre, ki jim je bil odmerjen OD.«¹

¹ Dramej, P., Smolej, S., Boškic, R., Narat, T., Ruhtar, L., Kovač, N., Kobal Tomc, B., 2013. Ocena učinkov izvajanja nove socialne zakonodaje. Končno poročilo Ljubljana IRSSV.

Podatki o obstoječih prejemnikih DS kažejo, da ima zaradi te anomalije približno 6.230 dijakov in študentov (približno 5.430 dijakov in 800 študentov) nižjo DS, kot bi jo imeli, če se OD za njihove mlajše brate in sestre ne bi upošteval kot dohodek pri odmeri njihove DS (pri približno 30 je DS nižja celo za dva dohodkovna razreda). Poleg tega zaradi te diskriminatorne ureditve vsako leto približno 280 dijakov in študentov ostane brez DS. Skupno je torej vsako leto prizadetih približno do 6.500 dijakov in študentov.

Analiza podatkov potrjuje opozorila, da vpliv OD na DS najbolj prizadene dijake in študente iz večjih družin, ki že tako svojim otrokom težje omogočijo študij.

Zato predlagatelj predlaga rešitev, po kateri OD, dodeljen družini, ne bo več vplival na odmero DS za dijake in študente v isti družini.

Z neupoštevanjem OD pri NA želi predlagatelj družinam z otroki olajšati dostop do primernega stanovanja. Z ukrepom se bo vpliv števila otrok na višino NA nekoliko povečal, kar je tudi kamenček v mozaiku demografskih spodbud ali bolje rečeno odpravljanje ovir, ki jih starši občutijo pri odločanju za še kakšnega otroka.

1.2.1.3 Dvlg meje za upravičenost do DS (sprememba 22. in 23. člena ZUPJS oziroma 9. in 10. člen predloga zakona)

Predlagatelji reforme pravic iz javnih sredstev v letu 2012 so ukinitev OD za polnoletne dijake in študente opravičevali s tem, da naj bi za polnoletne dijake in študente OD nadomestila DS. V državah, po katerih se pogosto radi zgledujemo (npr. Nemčija), imajo polnoletni dijaki in študenti možnost dobiti univerzalni OD in tudi podporo za izobraževanje, ki je podobna naši državni štipendiji (le da je precej večja in ima precej širše dohodkovne cenzuse), tako da verjetno ni res tehtnih argumentov, da tega ne bi mogli imeti tudi v Sloveniji.

Če naj bi DS za polnoletne dijake in študente nadomeščala zanje ukinjeni OD, bi morala imeti tudi enak dohodkovni cenzus kot OD. Zato predlagatelj po zgledu lestvice dohodkovnih razredov za OD predlaga določitev dveh novih dohodkovnih razredov za odmero DS, ki ustrezata 7. in 8. dohodkovnemu razredu pri OD.

Predlagatelj ocenjuje, da bi na ta način DS lahko na novo pridobilo približno 10.500 štipendistov, od tega 2/3 dijakov in 1/3 študentov.

V sodobni družbi sta znanje in izobrazba pomembni konkurenčni prednosti, vrednoti in gonilo razvoja celotne družbe, zato želi predlagatelj razširiti dostopnost podpore in spodbude za izobraževanja na čim širši krog mladih, saj znanje in izobrazba vsakega posameznika posredno bogatita celotno družbo ter pospešujeta njen razvoj.

Primerjava višine OD in DS v obstoječih dohodkovnih razredih pokaže, da je DS v istem dohodkovnem razredu v povprečju nekoliko višja od OD za prvega otroka v istem dohodkovnem razredu. V 5. dohodkovnem razredu, ki je najbližji novima razredoma, je to razmerje 1,15. Za čim večjo primerljivost razmerij predlagatelj predlaga, da se ob

upoštevanju indeksa rasti cen življenjskih potrebščin v obdobju januar–december leta 2021 in Odredbe o uskladitvi mej dohodkov za letne pravice za leto 2022 (Uradni list RS, št. 6/22), tudi za nova razreda uporabi isto razmerje z rahlo zaokrožitvijo, kar pomeni naslednji predlog višine DS v novih dohodkovnih razredih:

Dohodkovni razred	Povprečni mesečni dohodek na osebo (v eurih)	Osnovna višina v eurih za upravičenca do 18 let starosti	Osnovna višina eurih za upravičenca nad 18 let starosti
6	od 713,92 do 914,71	28,32	56,65
7	od 914,72 do 1.104,33	24,65	49,30

Na podlagi razporeditve razmerij med številom otrok v posameznem razredu za OD in primerjave te razporeditve z razporeditvijo za DS pri razredih, v katerih se DS že zdaj dodeljuje, lahko ocenimo približno število dijakov in študentov v novih dohodkovnih razredih. To je prikazano v spodnji tabeli:

Dohodkovni razred	Število upravičencev (do in nad 18 let)	Število dijakov	Število študentov
6	8.216	5.482	2.734
7	2.356	1.572	784
Skupaj novih	10.572	7.053	3.518

Predlagatelj je ocenjeval tudi dilemo, ali bi v tem koraku tudi za polnoletne dijake in študente raje uvedli OD ali bi raje razširili dohodkovni cenzus pri DS. Povišanje cenzusa pri DS ocenjuje za boljše izbiro, saj dodelitev DS za dijake in študente, ki se šolajo zunaj domačega kraja, omogoča tudi dodelitev dodatka za bivanje, kar močno izboljša možnosti za šolanje mladim s periferije in tako izenačuje njihove možnosti za šolanje z možnostmi, ki jih imajo mladi, ki živijo v izobraževalnih središčih. Predlagatelj to ocenjuje kot pomemben prispevek k izenačevanju možnosti vseh mladih za doseganje zelene izobrazbe in znanja, s katerim bodo lahko pri svojem delu dosegali višjo dodano vrednost ter tako zagotavljali višjo življenjsko raven sebi in svojim družinam, posredno pa tudi celotni družbi.

1.2.2 Poenostavitev postopka odločanja o upravičenosti do letnih pravic iz javnih sredstev, bolj učinkovita izdaja informativnega izračuna in elektronsko vročanje odločb in informativnih izračunov

Za potrebe informativnega izračuna sta bili sprejeti že dve noveli ZUPJS (umik masovnih informativnih izračunov in fiktivnih izračunov) ter sprememba Zakona o štipendiranju (Uradni list RS, št. 56/13, 99/13 – ZUPJS-C, 8/16, 61/17 – ZUPŠ in 31/18). Ugotavlja se, da so za izvedbo bolj popolne avtomatizacije postopkov odločanja o letnih pravicah iz javnih sredstev potrebne še dodatne spremembe ZUPJS, predvsem pri načinu upoštevanja dohodka in premoženja ter upoštevanju sprememb okoliščin, da se zagotovi bolj učinkovito izdajanje informativnih izračunov. Od 1. junija 2021 naprej, ko se za podaljšanje letnih pravic izdajajo informativni izračuni, se zaradi kompleksne

zakonodaje vsaj za polovico vlog še vedno izda odločba.

1.2.2.1 Elektronsko vročanje odločb in informativnih izračunov (sprememba 37.a in 38.c člena ZUPJS oziroma 13. in 14. člen predloga zakona)

S predlogom novele ZUPJS se omogoča elektronsko vročanje odločb in informativnih izračunov ter poenotenje roka fikcije za vročitev. Z veljavnim prvim odstavkom 37.a člena in 38.c členom ZUPJS je določen način vročanja odločbe in informativnega izračuna, in sicer se vroča z dostavo v hišni predalčnik. Določena je tudi domneva, da se je stranka seznanila z vročitvijo po poteku določenega časa od odpreme, to je 21 dni, in da vročitev takrat velja za opravljeno. ZUPJS določa navadno vročanje odločb in informativnih izračunov kot specialni način vročanja glede na splošnega, ki je določen po Zakonu o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb; v nadaljnjem besedilu ZUP). Prav tako ZUPJS drugače določa rok izteka fikcije za vročitev, to je 21 dni, medtem ko ZUP določa 15 dni.

Zaradi subsidiarnosti ZUPJS in poenotenja fikcije za vročitev se zato tudi v ZUPJS določi pravna podlaga za elektronsko vročanje in izenači rok fikcije za vročitev na 15 dni, kot to velja po ZUP. S tem se hkrati omogoči uporaba določb Zakona o debirokratizaciji (Uradni list RS, št. 3/22), ki omogoča poleg vročanja v varne elektronske predale tudi vročanje v navadne elektronske predale. Z navedeno ureditvijo se tako izenači vročanje po ZUPJS v hišni predalčnik, kjer je že določena domneva, da se je stranka seznanila z vročitvijo po poteku določenega časa od odpreme in da vročitev takrat velja za opravljeno.

Navedena sprememba ne bo vplivala na pravno varnost strank, saj se je v času razglašene epidemije COVID-19 v navadne elektronske predale pošiljalo in vročalo ves čas, pri izvajanju pa ni bilo zaznanih nobenih težav. Zaradi obsega vročanja odločb in informativnih izračunov bi navedena dopolnitev predstavljala veliko administrativno razbremenitev centrov za socialno delo. Prav tako predlagatelj ocenjuje, da je 15 dni dovolj, da se stranka z odločbo oziroma informativnim izračunom seznaní, pritožba oziroma ugovor zoper informativni izračun pa se lahko vloži v roku 15 dni od njene vročitve.

1.2.2.2 Spremembe pri načinu upoštevanja dohodkov (sprememba 15. člena ZUPJS oziroma 4. člena predloga zakona)

Besedilo veljavnega 15. člena ZUPJS je zaradi jasnosti v celoti nadomeščeno z novim besedilom, čeprav se določbe prvega, tretjega, četrtega in petega odstavka (ki se nanašajo na način upoštevanja dohodka pri ugotavljanju upravičenosti do mesečnih pravic iz javnih sredstev) vsebinsko ne spreminjajo.

Z namenom poenostavitve postopka ugotavljanja upravičenosti do letnih pravic iz javnih sredstev, razbremenitve centrov za socialno delo in zagotovitve bolj učinkovitega informativnega izračuna predlagatelj predlaga, da se pri ugotavljanju upravičenosti do letnih pravic upošteva dohodek v preteklem koledarskem letu pred vložitvijo vloge na način, da se uporabijo podatki iz dohodninske odločbe; če ta še ni izdana, pa iz podatkov, potrebnih za izračun akontacije dohodnine. Šele v primeru, če za osebo ni

podatkov iz preteklega koledarskega leta, se uporabijo podatki iz predpreteklega koledarskega leta. Tekoči dohodek (to je dohodek zadnjih treh mesecev) se upošteva izjemoma, in sicer pri upravičencih do DP ali na zahtevo stranke, če zatrjuje, da se ji je bistveno poslabšal materialni položaj.

Eden izmed ciljev predlagane novele je zato tudi poenostavitev odločanja o upravičenosti do letnih pravic iz javnih sredstev z namenom izdaje informativnih izračunov (brez ročnega dela strokovnega delavca centra za socialno delo). S tem bi dosegli, da bi bil postopek ugotavljanja materialnega položaja enostavnejši in lažje razumljiv (za stranke in tudi za strokovne delavce), hkrati pa bi centri za socialno delo lahko hitreje odločali o letnih pravicah.

S protikoronskimi ukrepi se je že delno, do 31. 12. 2022, poenostavil postopek odločanja, in sicer se je s 54. členom Zakona o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitev, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic Covid-19 (Uradni list RS, št. 11/22, v nadaljnjem besedilu: ZDUPŠOP) podaljšal ukrep iz 62. člena Zakona o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 175/20, 203/20 – ZIUPOPDVE, 15/21 – ZDUOP, 51/21 – ZZVZZ-O, 57/21 – odl. US in 112/21 – ZIUPGT), ki je veljal do 31. 12. 2021. Navedena določba za obdobje od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022 podaljšuje pravilo, da ne glede na 42.a in 42.b člen Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19 in 189/20 – ZFRO) center za socialno delo ni dolžan ves čas trajanja letnih pravic iz javnih sredstev po uradni dolžnosti spremljati spremembe vrste periodičnega dohodka. O spremembi vrste periodičnega dohodka, ki vpliva na spremembo odločbe in jo je sporočil upravičenec do letne pravice iz javnih sredstev, center za socialno delo na novo odloči s prvim dnevom naslednjega meseca po prejemu obvestila o spremembi. Navedeno pomeni, da se od 1. januarja 2022 do 31. decembra 2022 podaljšuje ukrep, da so centri za socialno delo pristojni odločiti zgolj o spremembi vrste periodičnega dohodka, ki jo je sporočila stranka, in sicer se o spremembi odloči s prvim dnevom naslednjega meseca po sporočeni spremembi.

Navedeni ukrep se predlaga kot pravilo odločanja v predlogu zakona, s čimer se strankam omogoča, da same sporočijo, kdaj je prišlo do spremembe materialnega položaja, zaradi katere želijo novo odmero pravice oziroma upoštevanje tekočih dohodkov (dohodki zadnjih treh mesecev pred vložitvijo vloge).

Navedeni predlog bo centre za socialno delo razbremenil administrativno-upravnih postopkov in posledično omogočil večjo usmerjenost k reševanju konkretnih stisk uporabnikov, ki uveljavljajo mesečne pravice iz javnih sredstev. Poudariti je treba, da bo v določenih primerih ročno delo centrov za socialno delo pri odločanju o letnih pravicah iz javnih sredstev še vedno potrebno, saj določenih podatkov z izmenjavo podatkov z upravljavci podatkov ni mogoče pridobiti (npr. pri ugotavljanju dohodka iz tujine) oziroma jih avtomatizirati.

Za osebe, ki opravljajo dejavnost (to so samostojni podjetniki posamezniki po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, osebe, ki opravljajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost, in osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost) ni pravno urejena situacija v primeru

spremembe v poslovanju med upravičenostjo do pravice, ko se ugotavlja tekoči dohodek, ni pravno urejeno ugotavljanje višine dohodka iz dejavnosti, zato se zdaj dohodek iz dejavnosti praviloma šteje v višini 0 evrov in se posledično nepopolno ugotovi materialni položaj stranke. Spremenjena določba za osebe, ki opravljajo dejavnost, določa, da se tekoči dohodek iz dejavnosti ugotavlja na podlagi podatkov iz zadnje znane odločbe o odmeri dohodnine ter podatkov iz zadnjega obračuna akontacije dohodnine in dohodnine od dohodka iz dejavnosti. Oseba lahko dokazuje, da izkazuje mesečni dohodek iz dejavnosti v višini, različni od višine, ugotovljene na podlagi podatkov. Kot ustrezno dokazilo o nižji višini dohodka iz dejavnosti se šteje poslovni izkaz za obdobje treh koledarskih mesecev meseca pred mesecem vložitve vloge, katerega pravilnost oseba potrdi z izjavo, dano pod kazensko in materialno odgovornostjo. Nižja višina dohodka iz dejavnosti mora biti posledica objektivnih razlogov. Med objektivne razloge se štejejo zlasti dlje časa trajajoča bolezen osebe, ki opravlja dejavnost, insolventnost, stečaj, naravna nesreča, večja materialna škoda na premoženju osebe, ki opravlja dejavnost, izguba poslovnega prostora ali izguba poslovnega partnerja, na katerega je bilo večinoma vezano poslovanje, in drugi primerljivi objektivni razlogi.

1.2.3 Neupoštevanje kadrovske štipendije in dohodka dijakov in študentov pri ugotavljanju materialnega položaja družine (sprememba 12. člena ZUPJS oziroma 2. člen predloga zakona)

Kadrovska štipendija ter dohodki dijakov in študentov se zdaj kot dohodek pri letnih pravicah iz javnih sredstev upoštevajo v skladu s 1. točko prvega odstavka 12. člena veljavnega ZUPJS. Ta določa, da se v dohodek, ki se upošteva, štejejo dohodki in prejemki vseh oseb, in sicer obdavčljivi dohodki po zakonu, ki ureja dohodnino, ki niso oproščeni plačila dohodnine. V skladu z veljavnim 6. odstavkom 12. člena ZUPJS se omenjeni dohodki in prejemki pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev upoštevajo po zmanjšanju za normirane stroške oziroma dejanske stroške, priznane po zakonu, ki ureja dohodnino, ter za davke in obvezne prispevke za socialno varnost, odtegnjene od teh dohodkov in prejemkov.

Predlaga se, da se dohodki dijakov in študentov v celoti ne upoštevajo kot dohodek pri vseh pravicah iz javnih sredstev oziroma so v celoti izvzeti iz dohodka družine, ki se upošteva pri uveljavljanju vseh pravic iz javnih sredstev. Ta izvzem bo bistveno olajšal socialni položaj socialno šibkejših družin dijakov in študentov, ki opravljajo dijaško ali študentsko delo, njihovi starši pa so v veljavni ureditvi zaradi njihove pridnosti dobesedno kaznovani z nižjimi pravicami iz javnih sredstev. V skladu s koalicijsko pogodbo se enaka ureditev predlaga tudi za kadrovske štipendije.

1.2.4 Poenostavitev uveljavljanja VD in razširitev kroga upravičencev do VD (sprememba 29. člena ZUPJS oziroma 11. člena predloga zakona in sprememba 35.a člena ZUPJS oziroma 12. člen predloga zakona)

Veljavni 29. člen ZUPJS določa, da do DZ niso upravičene osebe, ki izpolnjujejo pogoje za pridobitev VD, kar pomeni, da mora oseba, ki je upravičena do DP, razliko do polne vrednosti zdravstvene storitve v obveznem zdravstvenem zavarovanju plačati sama ali skleniti dopolnilno zdravstveno zavarovanje.

Ker je namen VD kritje življenjskih stroškov, ki nastanejo v daljšem časovnem obdobju (stroški vzdrževanja stanovanja, nadomeščanja trajnih potrošnih dobrin) in ne gre za stroške za zadovoljevanje minimalnih življenjskih potreb, se tudi tej posebej ranljivi skupini določi upravičenje do DZ v primeru, da je oseba upravičena do DP.

Za posebej ranljivo skupino, to so osebe, ki so trajno nezaposljive, trajno nezmožne za delo ali nezaposlene, starejše od 63 let za ženske oziroma od 65 let za moške, se določa poenostavljen dostop do VD, in sicer tako, da za podaljšanje pravice ni več treba vlagati vlog. Predlaga se, da o podaljšanju odloči center za socialno delo po uradni dolžnosti.

1.2.5 Hramba podatkov in dokumentov iz centralne zbirke podatkov (sprememba 53. člena ZUPJS oziroma 18. člen predloga zakona)

Sedanji zakonsko določen rok hrambe podatkov in dokumentov iz centralne zbirke podatkov je pet let. Ta začne teči z zaključkom obdobja upravičenosti do pravice iz javnih sredstev, potem pa morajo osebni podatki postati nedostopni za obdelavo.

V praksi se ugotavlja, da morajo biti podatki in dokumenti iz centralne zbirke podatkov dostopni za obdelavo daljši čas oziroma deset let, in sicer za potrebe postopka vračila neupravičeno prejetih pravic iz javnih sredstev (zastaralni rok je deset let, saj gre za upravno odločbo), odločanja v sodnih postopkih (odločanje o pravicah iz javnih sredstev), zapuščinskih postopkih, načrtovanja politike socialnega vključevanja, spremljanje stanja ter za znanstvenoraziskovalne in statistične namene, zato se predlaga, da se hranijo deset let, razen če posamezni zakon za določene dokumente ne določa drugače. Pri hrambi dokumentov je treba upoštevati tudi veljavno nacionalno zakonodajo z različnih področij, ki določa roke hrambe dokumentacije, na primer Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih, Zakon o davčnem postopku, Zakon o davku na dodano vrednost, Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost, Slovenske računovodske standarde ipd. Ker lahko posamezni zakon za določene podatke določa drugačen rok hrambe, je določeno, da se za rok hrambe podatkov uporabi ta zakon, in ne rok desetih let.

2. CILJI, NAČELA IN POGLABITNE REŠITVE ZAKONA

2.1 Cilji

Glavni cilj tega zakona je poenostaviti postopke odločanja o pravicah iz javnih sredstev ter zagotoviti lažje in učinkovitejše odločanje o pravicah iz javnih sredstev. Cilj je tudi zagotoviti pravičnejši sistem socialnih transferjev (upoštevanje bolj realnega materialnega položaja, postopna ločitev družinske politike od politike socialnega varstva) in zagotoviti informativni izračun za letne pravice iz javnih sredstev.

2.2 Načela

Pri pripravi zakona smo upoštevali naslednja načela:

- načelo ekonomičnosti uveljavljanja pravic iz javnih sredstev, kar pomeni, da je za stranko zagotovljen hiter in učinkovit postopek uveljavljanja pravic s čim manjšimi stroški. Načelo je v predlog zakona vključeno s poenostavitvijo postopka ugotavljanja ter upoštevanja dohodka in sprememb dohodka pri letnih pravicah iz javnih sredstev;
- načelo gospodarnosti in učinkovitosti porabe javnih sredstev: pravice se dodeljujejo tako, da se zagotovi pravičen porazdelitev javnih sredstev glede na potrebe posameznika oziroma družine in glede na namen posamezne pravice. Načelo je v zakon vpeljana s spremembami pri upoštevanju pravic iz javnih sredstev kot dohodek in z neupoštevanjem premoženja pri letnih pravicah iz javnih sredstev.

2.3 Poglavitne rešitve

Pri letnih pravicah iz javnih sredstev (otroški dodatek, državna štipendija, znižano plačilo vrta, subvencija malice in kosila) se pri ugotavljanju materialnega položaja upošteva le še dohodek, ne pa tudi premoženje. Vpliv premoženja na pravice je namreč majhen, pomeni pa veliko obremenitev postopka.

Dviga se meja upravičenosti do državne štipendije, s čimer se izenačujejo dohodkovni razredi z otroškim dodatkom. Leta 2012 je bil ukinjen otroški dodatek za otroke, starejše od 18 let; to pravico naj bi nadomestila državna štipendija. Otroci, ki so upravičeni do otroškega dodatka v 7. in 8. dohodkovnem razredu po dopolnjenem 18. letu niso upravičeni do državne štipendije (ker ima pravica do državne štipendije le 6 dohodkovnih razredov).

Otroški dodatek se po predlogu ne upošteva kot dohodek pri priznanju državne štipendije in subvencije najemnine. Kadrovska štipendija in plačilo za študentsko delo se v celoti ne upoštevata kot dohodek pri priznanju vseh pravic (otroški dodatek, državna štipendija, denarna socialna pomoč, subvencija najemnine ...).

Poenostavlja se postopek priznavanja pravic (poenostavitev pravil upoštevanja dohodka), ki posledično omogoča učinkovito izdajo informativnih izračunov (po veljavnih pravilih se z informativnim izračunom odloča le v polovici primerov), kar posledično razbremenjuje CSD.

Z novelo se določa, da o podaljšanju pravice do varstvenega dodatka CSD odloča po uradni dolžnosti. Če je oseba upravičena do denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka, je hkrati upravičena do pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev. Ta pravica nadomešča dopolnilno zdravstveno zavarovanje.

Predlaga se elektronsko vročanje odločb in informativnih izračunov. S tem se omogoči uporaba Zakona o debirokratizaciji, ki dopušča navadno elektronsko vročanje. Gre za pomembno razbremenitev glavnih pisarn CSD.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona v letu 2023 (ob predpostavki, da se začnejo zakonske določbe, ki

imajo finančne posledice, uporabljati za vloge, vložene od februarja 2023 naprej, s priznanjem pravic od 1. marca 2023 naprej) prinaša dodatno obremenitev za **državni proračun v višini 13,85 mio evrov letno**, in sicer na strani:

- otroškega dodatka: skupaj dodatna obremenitev v višini 1,17 mio evrov;
- denarne socialne pomoči: skupaj prihranek v višini 0,12 mio evrov;
- varstvenega dodatka: prihranek v višini 0,004 mio evrov;
- državne štipendije: skupaj dodatna obremenitev v višini 11,45 mio evrov;
- subvencije (tržne) najemnine: dodatna obremenitev v višini 1,41 mio evrov;
- znižanega plačila vrtca: prihranek v višini 0,2 mio evrov;
- subvencije malice za učence in dijake: dodatna obremenitev v višini 0,14 mio evrov;
- subvencije kosila za učence: nima vpliva;
- pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev: ocene ni mogoče dati.

Predlog zakona v letu 2023 (ob predpostavki, da se začnejo zakonske določbe, ki imajo finančne posledice, uporabljati za vloge, vložene od februarja 2023 naprej, s priznanjem pravic od 1. marca 2023 naprej) prinaša dodatno obremenitev za **proračun občin za vsako leto posebej v skupni višini 0,33 mio evrov letno**, in sicer na strani:

- subvencije najemnine: dodatna obremenitev v višini 0,13 mio evrov;
- znižanega plačila vrtca: dodatna obremenitev v višini 0,2 mio evrov.

Predlog zakona nima posledic za druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Proračunska sredstva za izvajanje zakona v letu 2023 so zagotovljena na proračunskih postavkah Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti: 3562 – Transferi socialno ogroženim, 3556 – Otroški dodatek, 7054 – Štipendije: državne, Zoisove in nagrade za trajnostni razvoj.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH

AVSTRIJA

OTROŠKI DODATEK (FAMILIENBEIHILFE)

Gre za univerzalno pravico, ki je namenjena staršem in otrokom. Namenjena je kritju finančnih izdatkov družine, povezanih s starševsko dolžnostjo skrbi za otroka.

DRŽAVNA ŠTIPENDIJA (STUDIENBEIHILFE)

Za informacije, prošnje, pritožbe in vprašanja zvezi s štipendijami, študijskimi dodatki, dodatkom za stroške prevoza, finančno pomočjo po zaključku študija, subvencijami za zavarovanje, finančno pomočjo za mobilnost in za študij v tujini je odgovorna organizacija za študijske subvencije (»Studienbeihilfenbehörde«), ki je v pristojnosti Ministrstva za znanost, raziskave in gospodarstvo (»Bundesministerium für Wissenschaft, Forschung und Wirtschaft«).

Državna štipendija (v nadaljnjem besedilu: DŠ) je najboljšežnejši (mesečni) finančni ukrep države, namenjen finančni pomoči študentom v Avstriji in tudi študirajočim državljanom Avstrije v tujini. Upravičenci do DŠ imajo tudi druge pravice iz javnih sredstev, kot so subvencije vozovnic, subvencije zavarovanja in drugi študentski prejemki.

Po avstrijski zakonodaji so starši študentov dolžni materialno/finančno skrbeti za otroke v času študija. Če študenti in njihovi starši ne zmorejo vseh finančnih obveznosti ob študiju, lahko zaprosijo za DŠ. Upravičenci so redni študenti (na avstrijskih javnih univerzah (v nekaterih primerih tudi zasebnih), študenti strokovnih šol (»Fachhochschulen«), študenti na konservatorijih in primerljivih zasebnih ustanovah, študenti nekaterih univerz na južnem Tirolskem (provinca Bolzano), državljani Avstrije ter pod določenimi pogoji tudi nekateri državljani EU in registrirani begunci po določenih konvencijah. Do štipendije so upravičeni študenti, ki v posameznem študijskem letu redno napredujejo, ki pred nastopom študija še niso dopolnili 30 let starosti (v primeru plačane zaposlitve, varstva otrok ali invalidnosti, se kot starostna meja upošteva dopolnjenih 35 let).

Študenti med študijem lahko opravljajo plačano delo. Če njihov prihodek preseže 10.000 EUR letno, morajo presežek vrniti.

Višina:

	mesečno	letno
samski študenti	475,00 EUR	5.700,00 EUR
študent, katerih starši so umrli	679,00 EUR	8.148,00 EUR
poročeni študenti	679,00 EUR	8.148,00 EUR
študenti, ki so se preživljali sami v obdobju 4 let pred začetkom študija	679,00 EUR	8.148,00 EUR
študenti, ki morajo živeti v študentskem kampusu, ker je njihovo prebivališče preveč oddaljeno od univerze, da bi se lahko dnevno vozili	679,00 EUR	8.148,00 EUR
študenti, ki imajo enega otroka (živi s starši/živi daleč stran od staršev)	587,00 EUR / 791,00 EUR	7.044,00 EUR / 9.492,00 EUR

Osebe s posebnimi potrebami so upravičene do mesečnega dodatka v višini od 160 EUR do 420 EUR, odvisno od njihove oviranosti. Študenti, starejši od 27 let, prejmejo dodatnih 30 EUR na mesec.

Upravičenost do štipendije se ugotavlja na podlagi preverjene potrebe (»means

tested«). Upravičenost je odvisna od prihodkov družine in števila članov družine. Med dohodki se upoštevajo vsi prihodki, ki izhajajo iz zadnje dohodninske odločbe, če odločba ni bila izdana, pa se upoštevajo prihodki iz plačane zaposlitve v zadnjem letu in prihodki iz kmetijske ali gozdarske dejavnosti.

SUBVENC IJA VRTCA (KINDERBETREUUNGSBEIHILFE)

V Avstriji je uveljavljen širši koncept od subvencije vrtca, in sicer pomoč pri skrbi za otroka (»Kinderbetreuungsbeihilfe«).

Pomoč pri skrbi za otroka je namenjena tistim staršem, ki:

- so brezposelni in se želijo zaposliti;
- se želijo vključiti v ukrep aktivne politike zaposlovanja (npr. tečaja);
- se jim je ekonomski položaj kljub plačani zaposlitvi poslabšal;
- potrebujejo nov način skrbi za otroka zaradi spremenjenega delovnega časa ali oblike dela ali
- dosedanji varuh ne bo več opravljal te naloge.

Podpora je mišljena pri različnih oblikah skrbi za otroka, kot so:

- vrtec;
- varuška, varuh;
- skupine otrok;
- različni zasebni izvajalci skrbi za otroke;
- jasi (do tretjega leta);
- skrbi za otroke na univerzah.

Upravičenci so starši:

- ki živijo z otrokom v skupnem gospodinjstvu;
- ki majo otroka, mlajšega od 15 let;
- ki imajo otroka, mlajšega od 18 let, s posebnimi potrebami;
- katerih mesečni bruto dohodek ne presega 2.300 EUR (vse vrste dohodkov na podlagi opravljenega dela, pokojnine in druge rente, preživnine, nadomestila za brezposelne ...).

Pomoč pri skrbi za otroka je mogoče uveljavljati pri zavodu za zaposlovanje (AMS – »Arbeitsmarktservice«), potreben pa je osebni posvetovalni razgovor s svetovalcem lokalnega zavoda za zaposlovanje.

Maksimalna višina pomoči pri skrbi za otroka znaša mesečno 300 EUR ter je odvisna od bruto prihodka prosilca in stroškov vrste pomoči pri skrbi za otroka.

Svetovalec na lokalnem zavodu za zaposlovanje po osebni posvetovalni razgovoru s prosilcem na podlagi določenih meril odredi pomoč in višino te pomoči.

FINSKA

OTROŠKI DODATEK (LAPSILISÄ)

Otroški dodatek je najpomembnejša oblika pomoči, ki omogoča premostitev vrzeli med stroški družin in stroški, ki jih imajo gospodinjstva brez otrok. Otroški dodatek se izplačuje iz državnega proračuna za vsakega otroka, mlajšega od 17 let, ki živi na Finskem. Otroški dodatek je oproščen plačila davka in je neodvisen od finančne situacije družine. Višina je odvisna od števila otrok v družini. Samohranilci so upravičeni do dodatka, tudi če imata starša deljeno skrbništvo.

Otroški dodatek se praviloma izplača materi ali očetu ali drugemu skrbniku otroka, v določenih primerih pa se lahko izplača tudi otroku samemu (če je star 15 let ali več). Če starši ne živijo skupaj, se dogovorijo, komu se izplačuje otroški dodatek. Če se starša ne moreta dogovoriti, se otroški dodatek izplača staršu, s katerim otrok živi in ki nosi glavno odgovornost za varstvo in vzgojo otroka. Če otrok biva v institucionalnem varstvu, katerega stroške krije občina, lahko ta zaprosi, da se otroški dodatek izplača njej.

SUBVENCIONIRANO VARSTVO OTROK – (LASTENHOIDON TUET)

Po zaključku starševskega dopusta imajo starši na voljo tri javne oblike varstva otrok, dokler otroci ne postanejo šoloobvezni (po navadi pri starosti sedmih let). Te oblike so:

- dnevno varstvo otrok, ki ga zagotavljajo občine v vrtcih ali na domu ponudnika družinskega varstva;
- zasebno dnevno varstvo v vrtcu ali na domu ponudnika družinskega varstva, subvencioniranega na podlagi dodatka za zasebno dnevno varstvo;
- za varstvo otroka poskrbi eden izmed staršev, ki ni v plačani zaposlitvi, izplačuje pa se mu dodatek za varstvo na domu (do tretjega leta starosti otroka);
- za varstvo otroka poskrbi eden izmed staršev, ki dela do 30 ur mesečno in se mu izplačuje dodatek za fleksibilno varstvo.

Vsi starši imajo pravico do dnevnega varstva otrok, ki ga zagotavljajo občine. Lokalne oblasti so po zakonu dolžne zagotoviti prostor za dnevno varstvo otrok v roku dveh tednov po oddaji vloge v nujnih primerih, ki jih družina vnaprej ni mogla predvideti (zaradi zaposlitve, študija ali usposabljanja).

Dnevno varstvo otrok na Finskem združuje elemente skrbi za otroke, vzgoje in izobraževanja otrok (»model EduCare«). Lokalne oblasti zagotavljajo dnevno varstvo v občinskih vrtcih (skupine 12–24 otrok, 3–4 vzgojiteljice na skupino), v obliki družinskega varstva na domu ponudnika družinskega vrtca (2–3 vzgojiteljice skrbijo za otroke; maksimum štiri otroci/vzgojiteljico) ali v obliki »group family day care« (varstvo otrok se izvaja na domu ponudnika, skupina lahko vključuje maksimalno štiri otroke).

Posameznik oziroma družina zaprosi za dnevno varstvo otroka z vlogo v občini stalnega prebivališča po končanju starševskega dopusta (približno pri otrokovi starosti devetih mesecev). Če oseba oziroma družina nima uradnega stalnega prebivališča v eni izmed lokalnih skupnosti na Finskem, se ta šteje kot prebivalec/-ka občine, v kateri trenutno biva.

Lokalne oblasti zaračunavajo dnevno varstvo glede na velikost družine in prihodek družine. Plačilo za drugega in nadaljnje otroke je nižje od plačila za prvega. Družine z najnižjimi dohodki so oproščene plačila. Plačilo družin znaša približno 14 odstotkov celotnega zneska dnevnega varstva. Plačilo občinskega dnevnega varstva se določi ločeno za vsakega otroka, odvisno je od prihodka in velikosti družine, kar pomeni, da se lahko višina plačila za otroke znotraj iste družine razlikuje.

Vsi starši imajo pravico do dnevnega varstva otrok, ki ga zagotavljajo občine, ne glede na finančno situacijo družine ali zaposlitev staršev.

DRŽAVNA ŠTIPENDIJA (OPINTOTUKI)

Po sprejetju v finsko ali tujo šolo lahko osebe zaprosijo za finančno pomoč. Ta je namenjena srednješolskemu izobraževanju, visokošolskemu izobraževanju in za določene druge oblike izobraževanja. Finančna pomoč se dodeli osebi v obliki štipendije, subvencije stanovanja/najemnine in v obliki državnega jamstva za študentsko posojilo. Dijaki oziroma študenti so lahko upravičeni tudi do davčnih olajšav v primeru študentskih posojil (visokošolsko izobraževanje), subvencije za prehrano (visokošolsko izobraževanje) in dodatka za plačilo obrokov študentskega posojila. Dijaki so lahko upravičeni tudi do subvencije šolskega prevoza.

Za državno štipendijo lahko zaprosijo osebe v prvem mesecu po dopolnjenem 17. letu starosti.

Višina štipendije je odvisna od starosti, bivalnih okoliščin (ali živi oseba sama ali s starši), zakonskega statusa, starševstva, šole in v določenih primerih tudi od višine dohodkov staršev.

Višina mesečne štipendije v srednješolskem in visokošolskem izobraževanju (od 1. 8. 2017):

	višina štipendije (v EUR)	Ali je višina odvisna od prihodkov staršev?
višina mesečne štipendije v srednješolskem izobraževanju (od 1. 8. 2017)		
oseba je poročena ali ima vzdrževane člane gospodinjstva	250,28	NE
oseba živi sama, stara je 20 let in več	250,28	NE
oseba živi sama, stara je 18 ali 19 let	250,28	Višina se lahko zniža zaradi prihodkov staršev: od 0,00 do 250,28 EUR/mesec.
oseba živi sama, stara je 17 let	101,74	Višina se lahko zviša ali zniža zaradi prihodkov staršev: od 0,00 do 203,48 EUR/mesec.

oseba živi s starši, stara je 20 let ali več	81,39	Višina se lahko zviša ali zniža zaradi prihodkov staršev: od 81,39 do 183,13 EUR/mesec.
oseba živi s starši, stara je od 17 do 19 let	38,66	Višina se lahko zviša ali zniža zaradi prihodkov staršev: od 0,00 do 97,67 EUR/mesec.
višina mesečne štipendije v visokošolskem izobraževanju (od 1. 8. 2017)		
oseba je poročena ali ima vzdrževane člane gospodinjstva	250,28	NE
oseba živi sama, stara je 18 let in več	250,28	NE
oseba živi sama, stara je 17 let	101,74	Višina se lahko zviša ali zniža zaradi prihodkov staršev: od 101,74 do 203,48 EUR/mesec.
oseba živi s starši, stara je 20 let ali več	81,39	Višina se lahko zviša ali zniža zaradi prihodkov staršev: od 81,39 do 183,13 EUR/mesec.
oseba živi s starši, stara je od 17 do 19 let	38,66	Višina se lahko zviša ali zniža zaradi prihodkov staršev: od 38,66 do 97,67 EUR/mesec.

Višine štipendij so enake tudi, če oseba živi v stanovanju, katerega lastniki ali najemniki so starši. Dohodki staršev ne vplivajo na višino štipendije za srednješolsko izobraževanje, če je dijak star 20 let ali več in živi samostojno (ne s svojimi starši), je poročen ali ima otroka. Če je oseba mlajša od 17 let, ni upravičena do štipendije, saj starši zanjo prejemajo otroški dodatek.

Preglednica: Vpliv dohodkov staršev na višino štipendije

višina letnih dohodkov staršev (v EUR)	vpliv na višino štipendije
osebe, stare 17 let, ki živijo samostojno	
39.000 ali manj	zvišani osnovni znesek
39.001 do 41.809	osnovni znesek
41.809 do 60.999	znižani osnovni znesek
61.000 ali več	neupravičenost do štipendije
osebe, stare 17 let, ki živijo s starši	
39.000 ali manj	zvišani osnovni znesek
39.001 do 41.809	osnovni znesek
41.809 do 60.999	znižani osnovni znesek
61.000 ali več	neupravičenost do štipendije
osebe, stare 18 in 19 let, ki živijo samostojno	
pod 61.010	osnovni znesek
61.010 do 80.199	znižani osnovni znesek
80.200 ali več	neupravičenost do štipendije
osebe, stare 18 in 19 let, ki živijo s starši	

39.000 ali manj	zvišani osnovni znesek
39.001 do 41.809	osnovni znesek
41.809 do 60.999	znižani osnovni znesek
61.000 ali več	neupravičenost do štipendije
osebe, stare 20 let ali več, ki živijo s starši	
39.000 ali manj	znižani osnovni znesek
več kot 39.000	osnovni znesek

Podatke o višini prihodkov staršev Kela pridobi od davčnega urada, in sicer za zadnje zaključeno dohodninsko leto (npr. v letu 2017 je zadnje zaključeno dohodninsko leto, leto 2015). Podatki so vsakoletno avtomatsko osveženi. Če so trenutni prihodki staršev za 20 odstotkov nižji kot v dohodninskem letu, ki se upošteva pri višini štipendije, lahko oseba odda vlogo za izračun višine štipendije na podlagi trenutnih prihodkov. V vlogi oseba tudi navede razloge za znižanje prihodkov staršev v tekočem letu in dokaze o višini trenutnih prihodkov.

Med prihodke, ki se upoštevajo pri uveljavljanju pravice do štipendije, spadajo prihodki iz dela, kapitalski dobiček. Osebe, ki se upoštevajo, so biološki starši ali posvojitelji. Če so starši ločeni ali razvezani, se upošteva prihodek starša, s katerim oseba biva ali s katerim je nazadnje bivala (če je oseba nazadnje bivala z obema staršema, se upoštevajo prihodki obeh staršev). Če je oseba stara manj kot 18 let in živi z enim staršem ter njegovo/njenim novim zakonskim partnerko/partnerjem, se upoštevajo dohodki obeh (če nista poročena, se prihodki partnerja/-ker ne upoštevajo).

HRVAŠKA

OTROŠKI DODATKI (DOPLATAK ZA DIJETE)

Otroški dodatki (*doplatak za dijete*) niso del pravic iz sistema socialnega varstva, ampak predstavljajo ločeno shemo. V socialne pomoči (zajamčeno minimalno denarno pomoč) se ne všttevajo oziroma se ne upoštevajo kot dohodek gospodinjstva pri preverjanju dohodkov gospodinjstva.

Shemo otroških dodatkov administrativno izvaja (dodeljuje pravico in izplačuje otroške dodatke) Hrvaški zavod za pokojninsko zavarovanje (*Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje*). Otroški dodatki se v celoti financirajo iz državnega proračuna.

Pri upravičenosti do otroškega dodatka se preverjajo le dohodki družine (gospodinjstva), pri čemer se všttevajo vsi dohodki gospodinjstva (plače, pokojnine, dohodek od samostojne dejavnosti, od oddajanja nepremičnin v najem, od turistične dejavnosti, dohodki od kapitala in drugi), ne pa tudi premično in nepremično premoženje. Pravico do otroškega dodatka imajo družine (gospodinjstva), katerih celotni dohodek v koledarskem letu pred uveljavljanjem pravice mesečno na člana gospodinjstva ni presegel 50 odstotkov osnove za izračun, ki se določa vsako leto z Zakonom o izvrševanju Državnega proračuna RH. V letu 2016 je osnova za izračun znašala 3.326 HRK, dohodkovni cenzus za otroški dodatek pa je znašal polovico te

osnove, in sicer 1.663 HRK (218 EUR).

Na tej podlagi so potem določene dohodkovne skupine za otroški dodatek, in sicer:

- prva skupina: če povprečni mesečni dohodek na člana gospodinjstva ne presega 16,33 odstotka osnove za izračun (v letu 2016: 543 HRK);
- druga skupina: če povprečni mesečni dohodek na člana gospodinjstva presega 16,33 odstotka (v letu 2016: 543 HRK), a ne presega 33,66 odstotka osnove za izračun (v letu 2016: 1.120 HRK);
- tretja skupina: če povprečni mesečni dohodek na člana gospodinjstva presega 33,66 odstotka osnove za izračun (v letu 2016: 1.120 HRK), a ne presega 50 odstotkov osnove za izračun (v letu 2016: 1.663 HRK).

Glede na to, v katero dohodkovno skupino je razvrščeno gospodinjstvo, so določene vsote otroškega dodatka, ki so za leto 2016 naslednje:

- če celotni dohodek na člana gospodinjstva mesečno ne presega 543 HRK, znaša otroški dodatek za vsakega otroka 299 HRK;
- če celotni dohodek na člana gospodinjstva mesečno znaša med 543 HRK in 1.120 HRK, znaša otroški dodatek za vsakega otroka 249 HRK;
- če celotni dohodek na člana gospodinjstva mesečno znaša med 1.120 HRK in 1.663 HRK, znaša otroški dodatek za vsakega otroka 200 HRK.

Za otroka brez obeh staršev ali brez poznanih staršev ali otroka staršev, ki jim je bila odvzeta poslovna sposobnost, se pripadajoči znesek otroškega dodatka poveča za 25 odstotkov (in znaša odvisno od dohodkovne skupine: 374 HRK, 312 HRK ali 249 HRK).

Za otroka z opredeljenimi večjimi zdravstvenimi težavami oziroma ovirami se pripadajoči znesek otroškega dodatka poveča za 25 odstotkov (in znaša odvisno od dohodkovne skupine: 374 HRK, 312 HRK ali 249 HRK).

Za otroka v enostarševski družini, katerega drugi starš je neznan, ni znano njegovo prebivališče ali je nesposoben za samostojno življenje ali z odvzeto opravilno sposobnostjo, se pripadajoči znesek otroškega dodatka poveča za 15 odstotkov (in znaša odvisno od dohodkovne skupine: 344 HRK, 287 HRK ali 229 HRK).

Za otroka, katerega starši imajo status po Zakonu o hrvaških braniteljih iz domovinske vojne ali so člani družine osebe s statusom, znaša otroški dodatek 374 HRK.

Za otroke, ki imajo z odločbo priznana težja ali težko invalidnost, znaša otroški dodatek 832 HRK.

POMOČI, POVEZANE Z IZOBRAŽEVANJEM (NAKNADE U VEZI S OBRAZOVANJEM)

Gre za različne pomoči, ki so namenjene posebnim socialnim skupinam, ki se redno izobražujejo. Sem spadajo pomoč za redni študij, za osebe, ki so nameščene v institucijah ali varovanih stanovanjih (invalidna mladina) – mesečna višina 500 HRK;

kritje stroškov bivanja v dijaških domovih za dijake iz materialno slabo stoječih družin – za dijake iz enostarševskih družin in dijake, ki so v rejniških družinah; plačilo stroškov prevoza, povezanega s študijem, za invalidno mladino in otroke z razvojnimi težavami.

SUBVENCIONIRANJE CENE VRTCEV

Organizacija otroškega varstva spada v pristojnost lokalnih oblasti (občine, mesta), ki otroško varstvo tudi financirajo. Kurikulum za javne vrtce določi Ministrstvo za znanost in izobraževanje (*Ministarstvo znanosti i obrazovanja*), ki določi tudi standarde in normative.

Lokalne skupnosti subvencionirajo ceno programa vrtcev glede na dohodkovni položaj družin. Cene programov vrtcev se razlikujejo, prav tako se razlikuje način določitve subvencije, vendar je v vseh primerih zagotovljeno, da družine z najnižjimi dohodki plačujejo le del cene programa vrtca.

IRSKA

OTROŠKI DODATEK (CHILD BENEFIT)

Otroški dodatek se izplačuje staršem ali skrbnikom otrok, mlajših od 16 let ali mlajših od 18 let, če se redno šolajo.

Otroški dodatek je univerzalna pravica, tako da so do nje upravičeni vsi otroci, ki prebivajo na Irskem. Do dodatka so upravičeni tudi otroci tujih državljanov (države EU, EGP in Švica), ki delajo (so zaposleni) na Irskem.

DRŽAVNA ŠTIPENDIJA (STUDENT GRANT SCHEME)

Štipendija je glavni vir finančne pomoči, ki jo študenti lahko dobijo od države. Namenjena je rednim visokošolskim (diplomskim in poddiplomskim) in rednim višješolskim študentom (študenti PLC) na večini univerz na Irskem, pa tudi irskim študentom na nekaterih univerzah na Severnem Irskem, v Združenem kraljestvu in v drugih državah EU.

Štipendija je namenjena pomoči študentom za kritje različnih stroškov, povezanih z izobraževanjem. Štipendije se delijo na plačilo stroškov bivanja, plačilo šolnine in prispevke za podiplomski študij. Plačilo šolnine pokriva naslednje stroške: študentski prispevki k izobraževanju, stroški nujnih ekskurzij in delno ali celotno plačilo šolnine (razen če je šolnina brezplačna).

Dohodek, ki se upošteva pri ugotavljanju upravičenosti, je celoten letni bruto prihodek iz vseh virov (upošteva se dohodek gospodinjstva ali le dohodek upravičenca – odvisno od tega, ali upravičenec živi s starši/skrbniki ali živi sam).

PROGRAM SUBVENCIONIRANJA OTROŠKEGA VARSTVA (COMMUNITY CHILDCARE SUBVENTION PROGRAMME (v nadaljnjem besedilu: CCS))

V okviru programa CCS je staršem, ki se usposabljujejo, izobražujejo ali imajo nizke prihodke, omogočeno varstvo otrok po znižanih cenah. Varstvo izvajajo neprofitni izvajalci v skupnosti. Ti ponujajo celodnevno varstvo (več kot 5 ur dnevno), dnevno varstvo v trajanju od 3 ur in 31 minut do 5 ur, začasno varstvo v trajanju od 2 ur in 16 minut do 3 ur in 30 minut ter kratkotrajno varstvo v trajanju od 1 ure do 2 ur in 15 minut. Ponudba storitev v okviru posameznih vrst varstva je zelo različna.

SHEMA ZGODNJEGA OTROŠKEGA VARSTVA IN IZOBRAŽEVANJA (EARLY CHILDHOOD CARE AND EDUCATION SCHEME)

Shema omogoča zgodnje varstvo in izobraževanje predšolskih otrok. Država plačuje stroške sodelujočim vrtcem in drugim ponudnikom dnevnega varstva, ki v zameno ponujajo brezplačno varstvo upravičenim otrokom.

5.2 PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic:

Predlog zakona nima administrativnih posledic v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov ali pravosodnih organov, razen pri poslovanju centrov za socialno delo in obveznostih strank do javne uprave.

S predlaganimi spremembami zakona (neupoštevanjem premoženja, predloga novega načina ugotavljanja materialnega položaja oziroma upoštevanja dohodka in ugotavljanja sprememb med upravičenostjo do pravice, kar bo poenostavilo postopke) se bo odločanje o letnih pravicah iz javnih sredstev na centrih za socialno delo opravilo z manj težav in zaostankov. Razbremenjene bodo tudi stranke. Upravičencem do VD (pa tudi do DP, OZ in DZ, če bodo do teh pravic upravičeni hkrati z VD) za podaljšanje pravice ne bo več treba vlagati vlog. Predlaga se, da o podaljšanju odloči center za socialno delo po uradni dolžnosti, enako kot zdaj velja za letne pravice iz javnih sredstev. Upravičencem do letnih pravic iz javnih sredstev pa ne bo več treba sporočati določenih sprememb. Poenostavitev postopkov bo omogočila tudi izdajo informativnih izračunov (brez ročnega dela strokovnega delavca centra za socialno delo), kar bo centre za socialno delo razbremenilo administrativno-upravnih postopkov in posledično omogočilo večjo usmerjenost k reševanju konkretnih stisk uporabnikov, ki uveljavljajo mesečne pravice iz javnih sredstev. V določenih primerih bo ročno delo centrov za socialno delo pri odločanju o letnih pravicah iz javnih sredstev še vedno potrebno, saj določenih podatkov z izmenjavo podatkov z upravljavci podatkov ni mogoče pridobiti (npr. pri ugotavljanju dohodka iz tujine) oziroma jih avtomatizirati.

6.2 Presoja posledic za socialno področje:

Predlog zakona ima posledice za socialno področje, saj se s postopno ločitvijo družinske politike od socialnega varstva zagotavlja pravičnejši sistem socialnih transferjev (OD se ne šteje kot dohodek pri DS in NA).

Upravičencem do VD (pa tudi do DP, OZ in DZ, če bodo do teh pravic upravičeni hkrati z VD) za podaljšanje pravice ne bo več treba vlagati vlog. Predlaga se, da o podaljšanju odloči center za socialno delo po uradni dolžnosti.

Na podlagi predlogov sprememb zakona (neupoštevanje premoženja, predlog novega načina ugotavljanja materialnega položaja oziroma upoštevanja dohodka in ugotavljanja sprememb med upravičenostjo do pravice, kar bo poenostavilo postopke in omogočilo njihovo avtomatizacijo) bodo državljani hitreje prejeli letne pravice iz javnih sredstev, centri za socialno delo pa bodo bistveno manj obremenjeni z odločanjem o letnih pravicah iz javnih sredstev. Prejemnikom mesečnih pravic iz javnih sredstev pa bo s tem omogočena večja strokovna podpora centrov za socialno delo pri reševanju njihovih konkretnih stisk.

Ocenjuje se, da bo zaradi predloga določitve dveh novih dohodkovnih razredov za odmero DS, ki ustrežata 7. in 8. dohodkovnemu razredu pri OD, DS lahko na novo pridobilo približno 10.500 dijakov in študentov, in sicer 2/3 dijakov in 1/3 študentov, nižji OD pa bo prejelo 5.822 otrok v srednji šoli v 7. dohodkovnem razredu in 1.881 otrok v srednji šoli v 8. dohodkovnem razredu, ki bodo namesto tega lahko dobili DS, ki je znatno višja od trenutno veljavne razlike pri OD. Zaradi neupoštevanja premoženja in OD kot dohodka pri DS pa se ocenjuje, da bo do DS upravičenih približno 1.100 novih štipendistov (ti se bodo uvrstili v obstoječi najvišji dohodkovni razred za odmero DS), višji DS pa bo prejelo približno 7.100 štipendistov.

Umik premoženja ter neupoštevanje kadrovske štipendije in dohodka dijakov in študentov pri VR bo vplival na okoli 2.000 družin. Ocenjuje se, da bodo te družine na boljšem za en dohodkovni razred.

Predlog, da so do pravice do DZ upravičeni tudi upravičenci do VD, če so hkrati upravičeni do DP, bo vplival na okoli 13.600 upravičencev. Ti upravičenci bodo po predlogu lahko upravičeni do DZ, do katere zdaj zaradi upravičenosti do VD niso upravičeni.

7. RAZLOGI ZA OBRAVNAVO PO SKRAJŠANEM POSTOPKU

V skladu s prvim odstavkom 142. člena Poslovnika državnega zbora predlagamo obravnavo po skrajšanem postopku, saj gre za manj zahtevne spremembe zakona.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19 in 189/20 – ZFRO) se v 3. členu 8. točka črta.

Dosedanji 9. in 10. točka postaneta 8. in 9. točka.

2. člen

V 12. členu se v prvem odstavku:

– v 8. točki pred podpičjem dodata vejica in besedilo »pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev, pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, oprostitve plačila socialnovarstvenih storitev, prispevka k plačilu družinskega pomočnika in znižanega plačila vrtca«;

– v 11. točki pred podpičjem dodata vejica in besedilo »pri ugotavljanju upravičenosti do znižanega plačila vrtca«;

– 17. točka črta.

Dosedanje 18. do 24. točka postanejo 17. do 23. točka.

V drugem odstavku se v 4. točki:

– črta besedilo »po zakonu, ki ureja dohodnino«;

– za deseto alinejo pika nadomesti s podpičjem ter dodata novi enajsta in dvanajsta alineja, ki se glasita:

»– sredstva za nego in pomoč ter druge oblike denarnih nadomestil, ki jih dobiva oseba, za katero skrbi oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, v polovični višini prejetih sredstev;

– dohodek dijakov in študentov za opravljeno začasno in občasno delo na podlagi predpisov, ki urejajo posredovanje začasnih in občasnih del dijakov in študentov.«.

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena se pri uveljavljanju pravice do otroškega dodatka, državne štipendije in znižanja plačila vrtca kadrovska štipendija za študij v Sloveniji ter dohodek dijakov in študentov za opravljeno začasno in občasno delo na podlagi predpisov, ki urejajo posredovanje začasnih in občasnih del dijakov in študentov, ne štejeta v dohodek, ki se upošteva.«

Dosedanja tretji in četrti odstavek postaneta četrti in peti odstavek.

Dosedanji peti odstavek se črta.

3. člen

V 13. členu se:

- v 1. točki prvega odstavka podpičje nadomesti s piko;
- 2. točka prvega odstavka črta;
- drugi in tretji odstavek črtata.

4. člen

15. člen se spremeni tako, da se glasi:

»15. člen

(1) Pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, oprostitve plačila socialnovarstvenih storitev, prispevka k plačilu družinskega pomočnika, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in do pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje se dohodek upošteva na način in glede na obdobje, določeno v skladu z zakonom, ki ureja socialnovarstvene prejemke.

(2) Pri ugotavljanju upravičenosti do otroškega dodatka, znižanega plačila vrtca in državne štipendije se upošteva dohodek v preteklem koledarskem letu pred vložitvijo vloge.

(3) Pri ugotavljanju dohodka se upoštevajo podatki iz odločb o odmeri dohodnine in podatki iz davčnega obračuna akontacije dohodnine ali dohodnine od dohodka iz dejavnosti, podatki, ki jih davčnemu organu posredujejo osebe, zavezane za dajanje podatkov, in podatki, potrebni za izračun akontacije dohodnine. Pri ugotavljanju upravičenosti do pravice iz javnih sredstev se primarno uporabijo podatki iz odločb o odmeri dohodnine in podatki iz davčnega obračuna akontacije dohodnine ali dohodnine od dohodka iz dejavnosti za preteklo leto.

(4) Pri ugotavljanju dohodka se upoštevajo tudi podatki iz uradnih evidenc centrov za socialno delo in drugih upravljavcev zbirk podatkov, ki vodijo uradne evidence o

izplačanih dohodkih oziroma pravicah iz javnih sredstev, in druga dokazila v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek.

(5) Kadar v času odločanja o pravicah iz drugega odstavka tega člena podatki za preteklo leto še niso na voljo, se upoštevajo podatki iz odločb o odmeri dohodnine in podatki iz davčnega obračuna akontacije dohodnine ali dohodnine od dohodka iz dejavnosti za predpreteklo leto, preračunani na raven preteklega koledarskega leta, tako da se povečajo za rast neto povprečne plače na zaposlenega v obdobju januar–december preteklega leta v primerjavi z istim obdobjem predpreteklega leta.

(6) Dohodki iz 4., 8., 9., 10. in 11. točke prvega odstavka 12. člena tega zakona se upoštevajo v višini izvršilnega pravnega naslova za preživnino, nadomestilo preživnine in drugih prejemkov, pri otrocih in pastorkih iz 2. točke prvega odstavka 10. člena tega zakona pa do višine minimalnega dohodka, ki bi jim pripadala po zakonu, ki ureja socialnovarstvene prejemke, če ne bi imeli drugih dohodkov, oziroma odločbe za otroški dodatek, denarno socialno pomoč, varstveni dodatek in državno štipendijo.

(7) Ne glede na drugi odstavek tega člena se pri upravičencih do denarne socialne pomoči upoštevajo le njihovi tekoči dohodki.

(8) Tekoči dohodki iz prejšnjega odstavka so periodični in občasni dohodki, ki jih je oseba prejela v obdobju treh koledarskih mesecev pred mesecem vložitve vloge in se ugotavljajo na podlagi podatkov iz obračunov davčnega odtegljaja ali drugih dokazil izplačevalcev dohodka. Če podatki iz obračunov davčnega odtegljaja ali drugih dokazil izplačevalcev dohodka niso na voljo, se upoštevajo podatki iz dokazil, ki jih oseba predloži.

(9) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se tekoči dohodek iz dejavnosti ugotavlja na podlagi podatkov iz zadnje znane odločbe o odmeri dohodnine ter podatkov iz zadnjega obračuna akontacije dohodnine in dohodnine od dohodka iz dejavnosti. Mesečni dohodek iz dejavnosti se izračuna tako, da se letni dohodek iz dejavnosti deli z 12. Oseba lahko dokazuje, da izkazuje mesečni dohodek iz dejavnosti v višini, različni od višine, ugotovljene na podlagi podatkov iz tega odstavka, in sicer tako, da predloži ustrezna dokazila, da je znižanje dohodka iz dejavnosti posledica objektivnih razlogov. Med objektivne razloge se štejejo zlasti dlje trajajoča bolezen osebe, ki opravlja dejavnost, naravna nesreča, večja materialna škoda na premoženju osebe, ki opravlja dejavnost, izguba poslovnega prostora ali izguba poslovnega partnerja, na katerega je bilo večinoma vezano poslovanje, in drugi primerljivi objektivni razlogi. Kot ustrezno dokazilo se šteje poslovni izkaz za obdobje treh koledarskih mesecev pred mesecem vložitve vloge, katerega pravilnost oseba potrdi z izjavo, dano pod kazensko in materialno odgovornostjo.

(10) Tekoči periodični dohodki so plače, pokojnine, dohodki iz 4., 8., 9., 10. in 11. točke prvega odstavka 12. člena tega zakona, rente, dohodek iz dejavnosti, dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti in drugi dohodki, ki jih oseba prejema v enakih ali podobnih zneskih v enakih ali podobnih časovnih obdobjih. Tekoči občasni dohodki so dohodki, ki jih je oseba v obdobju treh koledarskih mesecev pred mesecem vložitve vloge prejela največ dvakrat in niso tekoči periodični dohodki.

(11) Tekoči periodični dohodki se preračunajo na letno raven tako, da se tekoči povprečni mesečni dohodek, ugotovljen iz obdobja, določenega v osmem odstavku tega člena, oziroma mesečni dohodek iz dejavnosti, izračunan v skladu z devetim odstavkom tega člena, pomnoži z 12 in preračuna na raven preteklega leta. Na raven preteklega leta se tekoči periodični dohodki preračunajo tako, da se pomnožijo s količnikom, ki se izračuna iz razmerja med neto povprečno plačo na zaposlenega v obdobju januar–december preteklega leta in zadnjo neto povprečno plačo na zaposlenega v mesecu izplačila tekočega dohodka.

(12) Tekoči občasni dohodki se preračunajo na raven preteklega leta na način, določen v prejšnjem odstavku.

(13) Stranka lahko z ugovorom ali pritožbo pri letni pravici uveljavlja upoštevanje tekočih dohodkov v primeru bistvenega poslabšanja materialnega položaja. V tem postopku center za socialno delo upošteva tekoče dohodke osebe na način, kot je določen v enajstem in dvanajstem odstavku tega člena, ter izda novo odločbo o višini prejemanja letne pravice.

(14) Kot bistveno poslabšanje materialnega položaja se šteje izguba ali zmanjšanje dohodka osebe, ki vpliva na višino letne pravice.

(15) Podrobnejši način upoštevanja dohodkov iz tega člena določi minister, pristojen za socialne zadeve.«.

5. člen

V 16. členu se v prvem odstavku črta 2. točka.

Dosedanji 3. in 4. točka postaneta 2. in 3. točka.

V drugem odstavku se črta besedilo »2. in«.

6. člen

V 17. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Ne glede na prejšnji odstavek se premoženje ne upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja pri letnih pravicah.«.

7. člen

V 18. členu se v prvem odstavku v 1. točki besedilo »vrednosti primernega stanovanja« nadomesti z besedilom »120.000 eurov«.

Peti odstavek se črta.

8. člen

19. člen se črta.

9. člen

V 22. členu se v drugem odstavku črtata besedilo »do konca osnovne šole ali« in razdelek »Znesek otroškega dodatka za otroka v srednji šoli, vendar najdlje do 18. leta (v eurih)« skupaj z dohodkovno lestvico.

10. člen

V 23. členu se v drugem odstavku dodata nova 6. in 7. dohodkovni razred z enakimi mejami dohodkov, kot so določene v 7. in 8. dohodkovnemu razredu v drugem odstavku 22. člena.

Osnovna višina državne štipendije v 6. dohodkovnem razredu za upravičenca do 18 let starosti znaša 28,32 eurov, za upravičenca nad 18 let starosti znaša 56,65 eurov.

Osnovna višina državne štipendije v 7. dohodkovnem razredu za upravičenca do 18 let starosti znaša 24,65 eura, za upravičenca nad 18 let starosti znaša 49,30 eurov.

11. člen

V 29. členu se v prvem odstavku črta besedilo »razen v primeru, če upravičenec izpolnjuje pogoje za pridobitev varstvenega dodatka,«.

12. člen

V 35.a členu se za drugim odstavkom doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Center za socialno delo na način iz prvega in drugega odstavka tega člena preveri izpolnjevanje pogojev za nadaljnje prejemanje tudi za varstveni dodatek. Če je oseba iz prejšnjega stavka upravičena do denarne socialne pomoči ali pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev ali pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, se preveri izpolnjevanje pogojev za nadaljnje prejemanje tudi za te pravice.«.

13. člen

V 37.a členu se v prvem odstavku besedilo »21. dan« nadomesti z besedilom »15. dan«.

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Odločba, s katero se odloči o pravici po tem zakonu, se lahko vroča tudi po elektronski poti v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek.«.

14. člen

V 38.c členu se v drugem odstavku besedilo »21. dan« nadomesti z besedilom »15. dan«.

Za tretjim odstavkom se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Informativni izračun se lahko vroči tudi po elektronski poti v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek.«.

15. člen

V 42. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(3) Upravičenec do otroškega dodatka, državne štipendije, znižanega plačila vrtca, subvencije malice za učence in dijake ter subvencije kosila za učence mora centru za socialno delo sporočiti naslednje spremembe, ki pri teh pravicah lahko vplivajo na upravičenost do pravice iz javnih sredstev, njeno višino ali obdobje prejemanja, in sicer v osmih dneh od dneva, ko je taka sprememba nastala ali je zanjo izvedel:

- spremembo števila oseb ali upravičencev;
- pri pravici do otroškega dodatka vpis v vrtec do dopolnjenega 4. leta starosti otroka;
- pri pravici do državne štipendije spremembe, ki po zakonu, ki ureja štipendiranje, vplivajo na to pravico;
- pri pravici do znižanega plačila vrtca izpis starejšega otroka iz vrtca, če sta v vrtec hkrati vključena dva otroka.«.

Za tretjim odstavkom se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Upravičenec do letne pravice lahko zaradi spremembe v višini dohodka med trajanjem pravice zahteva ponovno odločitev o pravici.«.

Dosedanji četrti odstavek postane peti odstavek.

16. člen

V 42.b členu se četrti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(4) O zahtevi za ponovno odločitev o letni pravici iz četrtega odstavka 42. člena tega zakona center za socialno delo na novo odloči s prvim dnem naslednjega meseca po prejemu zahteve. Pri tem upošteva le tekoče dohodke na način, kot je določen v 15. členu tega zakona, ter izda odločbo, s katero razveljavi odločbo, s katero je bila osebi priznana pravica iz javnih sredstev, in na novo določi višino letne pravice iz javnih sredstev.«.

17. člen

V 51. členu se v drugem odstavku 23. točka spremeni tako, da se glasi:

»23. kreditnih institucij – podatke o stanju in prilivih na transakcijskih računih, podatke o vseh oblikah zadolžitvev prek posojil, kreditov, povečanja limita in podobno, podatke o

višini sredstev na varčevalnih računih, podatke o višini depozitov, podatke o premoženjskih pravicah iz poddepoja finančnih instrumentov, podatke o imetrikih enot premoženja investicijskih skladov, o številu enot in vrednosti enote ter podatke o skladu;«.

18. člen

V 53. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Podatki in dokumenti iz centralne zbirke podatkov iz 49. člena tega zakona se hranijo deset let po datumu prenehanja upravičenosti do pravice iz javnih sredstev oziroma po smrti upravičenca do denarne socialne pomoči oziroma varstvenega dodatka, če se dedovanje njegovega premoženja v skladu z določbami zakona, ki ureja socialno varstvene prejemke, lahko omeji, oziroma do dokončanja sodnega ali upravnega postopka, razen če posamezni zakon za določene podatke in dokumente ne določa drugače.«.

PREHODNE IN KONČNI DOLOČBI

19. člen

Postopki ugotavljanja pravic iz javnih sredstev, ki so se začeli pred začetkom uporabe tega zakona, se dokončajo po določbah Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19 in 189/20 – ZFRO).

20. člen

(1) Ne glede na 21. člen tega zakona se:

- sprememba 4. točke drugega odstavka 12. člena zakona v delu, ki se nanaša na črtanje besedila »po zakonu, ki ureja dohodnino«, začne uporabljati z dnem uveljavitve tega zakona;
- spremenjena tretji odstavek 42. člena in 51. člen zakona začneta uporabljati prvega dne v mesecu, ki sledi mesecu začetka veljavnosti tega zakona;
- spremenjeni 53. člen začne uporabljati z dnem uveljavitve tega zakona.

(2) Do začetka uporabe določb iz prejšnjega odstavka se uporablja Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19 in 189/20 – ZFRO).

(3) Ne glede na 42.a in 42.b člen Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19 in 189/20 – ZFRO) centru za socialno delo do začetka uporabe tega zakona ni treba ves čas trajanja letnih pravic iz javnih sredstev po uradni dolžnosti spremljati spremembe vrste periodičnega dohodka. O

spremembi vrste periodičnega dohodka, ki vpliva na spremembo odločbe in jo je sporočil upravičenec do letne pravice iz javnih sredstev, center za socialno delo na novo odloči s prvim dnevom naslednjega meseca po prejemu obvestila o spremembi.

21. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. februarja 2023.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu:

V veljavni 8. točki 3. člena Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19 in 189/20 – ZFRO, v nadaljnjem besedilu: ZUPJS) je opredeljen pojem spremembe vrste periodičnega dohodka. Sprememba vrste periodičnega dohodka je s predlogom tega zakona črtana (podrobneje v obrazložitvi k 5. členu predloga zakona), zato se predlaga črtanje 8. točke 3. člena ZUPJS.

Zaradi črtanja 8. točke 3. člena ZUPJS se predlaga, da dosedanji 9. in 10. točka postaneta 8. in 9. točka.

K 2. členu:

V veljavni ureditvi nekatere pravice iz javnih sredstev vplivajo na odmero drugih, vendar ne pri vseh enako. Tako OD že danes ne vpliva več na subvencijo malice (v nadaljnjem besedilu: MU) in kosila za učence in dijake (v nadaljnjem besedilu: KU), vpliva pa na državno štipendijo (v nadaljnjem besedilu: DS) in subvencijo najemnine (v nadaljnjem besedilu: NA). Predlagatelj ocenjuje, da ni utemeljenih razlogov za tako različno obravnavo, in zato predlaga rešitev, ki odpravlja medsebojni vpliv teh transferjev. To med drugim tudi nekoliko poenostavi izračunavanje posameznih pravic.

Zaradi postopne ločitve družinske politike od politike socialnega varstva, odprave anomalij, nastalih zaradi vrstnega reda uveljavljanja pravic iz javnih sredstev, posebnega namena otroškega dodatka (v nadaljnjem besedilu: OD) in DS (ki je predvsem vzgojna in izobraževalna in zaradi česar pravice za preživetje družine niso eksistencialnega pomena) ter postopne uveljavitve univerzalnega OD se s spremembo 8. in 11. točke prvega odstavka 12. člena ZUPJS predlaga jasen zapis, pri katerih pravicah se OD in DS štejeta kot dohodek.

Predlaga se, da se OD šteje kot dohodek pri denarni socialni pomoči (v nadaljnjem besedilu: DP), varstvenem dodatku (v nadaljnjem besedilu: VD), pravici do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: OZ), pravici do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev (v nadaljnjem besedilu: DZ), oprostitvi plačila socialnovarstvenih storitev (institucionalno varstvo) (v nadaljnjem besedilu: SO), pravici do prispevka k plačilu družinskega pomočnika (v nadaljnjem besedilu: DR) in znižanem plačilu vrtca (v nadaljnjem besedilu: VR). Predlaga se torej, da se OD ne šteje več kot dohodek pri DS in NA, še vedno pa se šteje kot dohodek pri VR. Dodatne spodbude za družine pri VR se uveljavljajo že z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o vrtcih (Uradni list RS, št. 18/21), ki povečuje število otrok, za katere je vrtec brezplačen, in se je začel uporabljati s 1. 9. 2021. Dodatno se predlaga, da se DS šteje kot dohodek samo še pri VR.

Z neupoštevanjem OD pri NA želi predlagatelj družinam z otroki olajšati dostop do primernega stanovanja. Z ukrepom se bo vpliv števila otrok na višino NA nekoliko povečal, kar je tudi kamenček v mozaiku demografskih spodbud ali bolje rečeno odpravljanju ovir, ki jih starši občutijo pri odločanju za še kakšnega otroka.

Predlaga se tudi črtanje 17. točke prvega odstavka 12. člena ZUPJS in petega odstavka 12. člena ZUPJS. Ta zdaj določata, da se kot dohodek pri vseh pravicah iz javnih sredstev štejejo tudi sredstva za nego in pomoč ter druge oblike denarnih nadomestil, ki jih dobiva oseba, za katero skrbi oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, v polovični višini prejetih sredstev. Dodatek za nego otroka iz Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 26/14, 90/15, 75/17 – ZUPJS-G, 14/18, 81/19, 158/20 in 92/21) v tej določbi ni zajet, saj je namenjen kritju povečanih življenjskih stroškov, ki jih imajo starši za tega otroka, in ne gre za vrsto nadomestila za nego in varstvo tega otroka s strani staršev. Sredstva za nego in pomoč ter druge oblike denarnih nadomestil, razen dodatek za nego otroka iz Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, se štejejo kot dohodek zakonca ali partnerja oziroma osebe, ki skrbi za osebo, ki potrebuje nego in pomoč oziroma postrežbo. Če oseba dokaže, da nego in pomoč ponuja v nižji vrednosti, se kot dohodek upošteva višina sredstev v polovični višini teh sredstev. Predlagatelj ugotavlja, da gre pri upoštevanju omenjenih sredstev za prejemek, pri upoštevanju katerega ni mogoče zagotoviti enakosti pred zakonom. Upoštevanje tega dohodka je mogoče zagotoviti samo, če gre za povezane osebe (npr. če žena skrbi za moža), ne pa tudi v primeru, če ne gre za povezane osebe (npr. hčerka, stara 40 let, skrbi za starša).

Predlaga se tudi, da se v drugem odstavku v 4. točki doda nova enajsta alineja. S tem se izrecno določi, da se sredstva za nego in pomoč ter druge oblike denarnih nadomestil, ki jih dobiva oseba, za katero skrbi oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, ne štejejo kot dohodek pri pravicah do DP, VD, OZ, DZ, NA, SO in DR.

S črtanjem besedila »po zakonu, ki ureja dohodnino« se predlaga, da se pri ugotavljanju materialnega položaja pri ugotavljanju upravičenosti do mesečnih pravic iz javnih sredstev, poleg dohodkov, ki so izrecno določeni v prvem odstavku 12. členu ZUPJS in v določbah od 1. do 3. točke drugega odstavka 12. člena ZUPJS, upoštevajo tudi vsi drugi dohodki (npr. nakazila na osebni račun s strani fizične osebe), in ne samo drugi dohodki po zakonu, ki ureja dohodnino, razen tistih, ki so izrecno izvzeti z zakonom.

Da ne bi družin, v katerih dijaki in študenti s svojim delom blažijo materialne težave in si omogočajo izobraževanje, zaradi tega kaznovali pri odmeri pravic družine iz javnih sredstev, predlagatelj v skladu s koalicijsko pogodbo predlaga, da se dohodek dijakov in študentov za opravljeno začasno in občasno delo na podlagi predpisov, ki urejajo posredovanje začasnih in občasnih del dijakov in študentov ter kadrovske štipendije, ne šteje v dohodek, ki se upošteva po 12. členu ZUPJS oziroma da je v celoti izvzet iz dohodka družine, ki se upošteva pri uveljavljanju vseh pravic iz javnih sredstev. Ta izvzem bo bistveno olajšal socialni položaj socialno šibkejših družin dijakov in študentov, ki prejemaajo kadrovske štipendije oziroma opravljajo dijaško ali študentsko delo, njihovi starši pa so v veljavni ureditvi zaradi njihove pridnosti dobesedno kaznovani z nižjimi pravicami iz javnih sredstev.

Zaradi predloga novega tretjega odstavka dosedanja tretji in četrti odstavek postaneta četrti in peti odstavek.

K 3. členu:

S spremembami veljavnega 15. člena ZUPJS (glej obrazložitev k 4. členu predloga zakona) se z namenom poenostavitve postopka odločanja o letnih pravicah iz javnih sredstev predlaga, da bistveno poslabšanje materialnega položaja nadomesti spremembo vrste periodičnega dohodka. Predlaga se še, da centrom za socialno delo pri ugotavljanju upravičenosti do letnih pravic iz javnih sredstev na podlagi vloge ali preverjanja izpolnjevanja pogojev za podaljšanje pravice po uradni dolžnosti ni treba preverjati, ali se je bistveno poslabšal materialni položaj. Navedeno uveljavlja stranka z ugovorom ali pritožbo. Posledično se s spremembo veljavnega 13. člena ZUPJS predlaga črtanje določb, ki se nanašajo na zmanjšanje dohodka za periodične dohodke, ki jih je oseba nehala prejemati in ni začela prejemati drugih periodičnih dohodkov.

K 4. členu:

Besedilo veljavnega 15. člena je zaradi jasnosti v celoti nadomeščeno z novim besedilom, čeprav se določbe prvega, tretjega, četrtega in petega odstavka (ki se nanašajo na način upoštevanja dohodka pri ugotavljanju upravičenosti do mesečnih pravic iz javnih sredstev) vsebinsko ne spreminjajo.

Z namenom poenostavitve postopka ugotavljanja upravičenosti do letnih pravic iz javnih sredstev, razbremenitve centrov za socialno delo in zagotovitve bolj učinkovitega informativnega izračuna predlagatelj predlaga, da se pri ugotavljanju upravičenosti do letnih pravic upošteva dohodek v preteklem koledarskem letu pred vložitvijo vloge. Tekoči dohodek se upošteva izjemoma, in sicer pri upravičencih do DP ali na zahtevo stranke (v primeru bistvenega poslabšanja materialnega položaja – več v nadaljevanju).

Eden izmed ciljev predlagane novele je zato tudi poenostavitev odločanja o upravičenosti do letnih pravic iz javnih sredstev z namenom izdaje informativnih izračunov (brez ročnega dela strokovnega delavca centra za socialno delo). S tem bi dosegli, da bi bil postopek ugotavljanja materialnega položaja enostavnejši in lažje razumljiv (za stranke in tudi za strokovne delavce), hkrati pa bi lahko centri za socialno delo hitreje odločali o letnih pravicah.

S protikoronskimi ukrepi se je začasno poenostavil postopek odločanja, in sicer se je s 54. členom Zakona o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitve, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic Covid-19 (Uradni list RS, št. 206/21, v nadaljnjem besedilu: ZDUPŠOP) podaljšal ukrep iz 62. člena Zakona o interventnih ukrepih za omilitve posledic drugega vala epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 175/20, 203/20 – ZIUPOPĐVE, 15/21 – ZDUOP, 51/21 – ZZVZZ-O, 57/21 – odl. US in 112/21 – ZIUPTG), ki je veljal do 31. 12. 2021. Navedena določba za obdobje od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022 podaljšuje pravilo, da ne glede na 42.a in 42.b člen Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19 in 189/20 – ZFRO) center za socialno delo ni dolžan ves čas trajanja letnih pravic iz javnih sredstev po uradni dolžnosti spremljati spremembe vrste periodičnega dohodka. O spremembi vrste periodičnega dohodka, ki vpliva na spremembo odločbe in jo je sporočil upravičenec do letne pravice iz javnih sredstev, center za socialno delo na novo odloči s prvim dnevom naslednjega meseca po prejemu obvestila o spremembi. Navedeno

pomeni, da se od 1. januarja 2022 do 31. decembra 2022 podaljšuje ukrep, da so centri za socialno delo pristojni odločiti zgolj o spremembi vrste periodičnega dohodka, ki jo je sporočila stranka, in sicer se o spremembi odloči s prvim dnevom naslednjega meseca po sporočeni spremembi.

Navedeni ukrep se predlaga kot pravilo odločanja, s čimer se strankam omogoča, da same sporočijo, kdaj je prišlo do spremembe materialnega položaja, zaradi katere želijo novo odmero pravice oziroma upoštevanje tekočih dohodkov.

Navedeni predlog bo centre za socialno delo razbremenil administrativno-upravnih postopkov in posledično omogočil večjo usmerjenost k reševanju konkretnih stisk uporabnikov, ki uveljavljajo mesečne pravice iz javnih sredstev. Poudariti je treba, da bo v določenih primerih ročno delo centrov za socialno delo pri odločanju o letnih pravicah iz javnih sredstev še vedno potrebno, saj določenih podatkov z izmenjavo podatkov z upravljavci podatkov ni mogoče pridobiti (npr. pri ugotavljanju dohodka iz tujine) oziroma jih avtomatizirati.

Za osebe, ki opravljajo dejavnost, se štejejo osebe, ki opravljajo katero koli samostojno dejavnost, kot so samostojni podjetniki posamezniki ali samostojne podjetnice posameznice po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, osebe, ki opravljajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost, osebe, ki z osebnim delom samostojno opravljajo umetniško ali kakšno drugo kulturno dejavnost, osebe, ki samostojno opravljajo dejavnost s področja zdravstva, socialne varnosti, znanosti ali zasebno veterinarsko dejavnost, osebe, ki opravljajo odvetniško ali notarsko dejavnost, osebe, ki opravljajo duhovniško oziroma drugo versko službo.

Ugotavlja se, da v primeru spremembe v poslovanju med upravičenostjo do pravice, ko se ugotavlja tekoči dohodek, ni pravno urejeno ugotavljanje višine dohodka iz dejavnosti, zato se zdaj dohodek iz dejavnosti praviloma šteje v višini 0 evrov in se posledično nepopolno ugotovi materialni položaj stranke. Spremenjena določba za osebe, ki opravljajo dejavnost, določa, da se tekoči dohodek iz dejavnosti ugotavlja na podlagi podatkov iz zadnje znane odločbe o odmeri dohodnine ter podatkov iz zadnjega obračuna akontacije dohodnine in dohodnine od dohodka iz dejavnosti. Oseba lahko dokazuje, da izkazuje mesečni dohodek iz dejavnosti v višini, različni od višine, ugotovljene na podlagi podatkov. Kot ustrezno dokazilo o nižji višini dohodka iz dejavnosti se šteje poslovni izkaz za obdobje treh koledarskih mesecev pred mesecem vložitve vloge, katerega pravilnost oseba potrdi z izjavo, dano pod kazensko in materialno odgovornostjo. Nižja višina dohodka iz dejavnosti mora biti posledica objektivnih razlogov. Med objektivne razloge se štejejo zlasti dlje časa trajajoča bolezen osebe, ki opravlja dejavnost, insolventnost, stečaj, naravna nesreča, večja materialna škoda na premoženju osebe, ki opravlja dejavnost, izguba poslovnega prostora ali izguba poslovnega partnerja, na katerega je bilo večinoma vezano poslovanje, in drugi primerljivi objektivni razlogi.

K 5. členu:

Zaradi neupoštevanja premoženja iz 17. člena ZUPJS pri ugotavljanju materialnega položaja pri letnih pravicah se posledično črta 2. točka prvega odstavka 16. člena ZUPJS.

K 6. členu:

Predlaga se, da se premoženje, ki je naštetu v 17. členu ZUPJS, ne upošteva več pri ugotavljanju materialnega položaja pri letnih pravicah, temveč samo še pri mesečnih pravicah.

K 7. členu:

V skladu z veljavno 1. točko prvega odstavka 18. člena ZUPJS se pri ugotavljanju materialnega položaja pri pravicah iz javnih sredstev kot premoženje med drugim ne upošteva tudi stanovanje, v katerem oseba dejansko prebiva in ima prijavljeno stalno prebivališče, do vrednosti primernega stanovanja. Izjema je zdaj v skladu s prehodno določbo 5. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 88/16; v nadaljnjem besedilu: ZSVarPre-E), določena za DP in VD, kjer se kot premoženje ne upošteva stanovanje, v katerem oseba dejansko prebiva in ima prijavljeno stalno prebivališče, v vrednosti do 120.000 evrov.

S spremembo veljavne 1. točke prvega odstavka 18. člena ZUPJS se predlaga, da se pri ugotavljanju upravičenosti do DP in VD kot premoženje ne upošteva stanovanje, v katerem oseba dejansko prebiva in ima prijavljeno stalno prebivališče, v vrednosti do 120.000 evrov.

Ker premoženje nima več vpliva na upravičenost do letnih pravic iz javnih sredstev, se predlaga črtanje petega odstavka.

K 8. členu:

Ker se premoženje, ki je naštetu v 17. členu ZUPJS, ne upošteva več pri ugotavljanju materialnega položaja pri letnih pravicah, se predlaga črtanje 19. člena ZUPJS, ki je določal način upoštevanja premoženja.

K 9. členu:

Zaradi predloga dveh novih dohodkovnih razredov za odmero DS, ki ustrezata 7. in 8. dohodkovnemu razredu pri OD (glej obrazložitev k 10. členu predloga zakona) se s spremembo drugega odstavka 22. člena ZUPJS predlaga sprememba tabele tudi pri OD, saj ima po veljavni ureditvi otrok v srednji šoli do 18. leta v 7. in 8. razredu višji OD kot mlajši otroci ravno zaradi tega, ker zdaj ne more biti upravičen do DS. Predlaga se, da ima otrok v srednji šoli do 18. leta v 7. in 8. dohodkovnem razredu enak OD kot ostali otroci do 18. leta v 7. in 8. dohodkovnem razredu. Otrok v srednji šoli do 18. leta v 7. in 8. dohodkovnem razredu bo lahko tako namesto povečanja OD dobil DS, ki je znatno višja od trenutno veljavne razlike pri OD.

K 10. členu:

Predlagata se dva nova dohodkovna razreda za odmero DS, in sicer 6. in 7. dohodkovni razred, z enakimi mejami dohodkov, kot so določene v 7. in 8. dohodkovnem razredu pri OD. Osnovna višina DS v 6. dohodkovnem razredu za upravičenca do 18 let starosti znaša 28,32 evra, za upravičenca nad 18 let starosti znaša 56,65 evra. Osnovna višina državne štipendije v 7. dohodkovnem razredu za upravičenca do 18 let starosti znaša 24,65 evra, za upravičenca nad 18 let starosti znaša 49,30 evra.

K 11. členu:

Veljavni 29. člen ZUPJS določa, da do DZ niso upravičene osebe, ki izpolnjujejo pogoje za pridobitev VD, kar pomeni, da mora oseba, ki je upravičena do DP, razliko do polne vrednosti zdravstvene storitve v obveznem zdravstvenem zavarovanju plačati sama ali skleniti dopolnilno zdravstveno zavarovanje.

Ker je namen VD kritje življenjskih stroškov, ki nastanejo v daljšem časovnem obdobju (stroški vzdrževanja stanovanja, nadomeščanja trajnih potrošnih dobrin), in ne gre za stroške za zadovoljevanje minimalnih življenjskih potreb, se tudi tej posebej ranljivi skupini določi upravičenje do DZ v primeru, da je oseba upravičena do DP.

S spremembo 29. člena se zato predlaga črtanje omejitve pridobitve pravice do DZ osebam, ki izpolnjujejo pogoje za VD, s čimer se starejšim in osebam, nezmožnim za delo oziroma trajno nezaposljivim, omogoči pridobitev navedene pravice.

K 12. členu:

Zaradi dodatne poenostavitve dostopa do VD se z novim tretjim odstavkom predlaga, da center za socialno delo po uradni dolžnosti preveri izpolnjevanje pogojev za nadaljnje prejemanje tudi za posebej ranljivo skupino upravičencev do pravic iz javnih sredstev, in sicer za upravičence do VD. Do VD so upravičene osebe, ki so trajno nezaposljive, trajno nezmožne za delo ali nezaposlene, starejše od 63 let za ženske oziroma od 65 let za moške. Predlaga se tudi, da če je oseba hkrati z VD upravičena še do DP ali OZ ali DZ, se preveri izpolnjevanje pogojev za nadaljnje prejemanje tudi za te pravice.

K 13. in 14. členu:

S predlogom novele ZUPJS se omogoča elektronsko vročanje odločb in informativnih izračunov ter poenotenje roka fikcije za vročitev. Z veljavnim prvim odstavkom 37.a člena in 38.c členom ZUPJS je določen način vročanja odločbe in informativnega izračuna, in sicer z dostavo v hišni predalčnik. Določena je tudi domneva, da se je stranka seznanila z vročitvijo po poteku določenega časa od odpreme, to je 21 dni, in da vročitev takrat velja za opravljeno. ZUPJS določa navadno vročanje odločb in informativnih izračunov kot specialni način vročanja glede na splošnega, ki je določen po Zakonu o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb; v nadaljnjem besedilu ZUP). Prav tako ZUPJS drugače določa rok izteka fikcije za vročitev, to je 21 dni, medtem ko ZUP določa 15 dni.

Zaradi subsidiarnosti ZUPJS in poenotenja fikcije za vročitev se tudi v ZUPJS določi pravna podlaga za elektronsko vročanje in izenači rok fikcije za vročitev na 15 dni, kot to velja po ZUP. S tem se hkrati omogoči uporaba določb Zakona o debirokratizaciji (Uradni list RS, št. 3/22), ki omogoča poleg vročanja v varne elektronske predale tudi vročanje v navadne elektronske predale. Z navedeno ureditvijo se tako izenači vročanje po ZUPJS v hišni predalčnik, kjer je že določena domneva, da se je stranka seznanila z vročitvijo po poteku določenega časa od odpreme in da vročitev takrat velja za opravljeno.

Navedena sprememba ne bo vplivala na pravno varnost strank, saj se je v času razglašene epidemije COVID-19 v navadne elektronske predale pošiljalo in vročalo ves

čas, pri izvajanju pa niso bile zaznane težave. Zaradi obsega vročanja odločb in informativnih izračunov bi navedena dopolnitev predstavljala veliko administrativno razbremenitev centrov za socialno delo. Prav tako predlagatelj ocenjuje, da je 15 dni dovolj, da se stranka seznaní z odločbo oziroma informativnim izračunom, pritožba oziroma ugovor zoper informativni izračun pa se lahko vloži v roku 15 dni od vročitve.

K 15. in 16. členu:

Veljavna 42. in 42.b člen ZUPJS urejata področje upoštevanja sprememb okoliščin (med drugim tudi dohodkov) med upravičenostjo do pravice iz javnih sredstev. S predlogom sprememb omenjenih členov se predlaga poenostavitev postopka sporočanja in ugotavljanja sprememb tako s strani upravičencev kot s strani centrov za socialno delo.

K 17. členu:

Z veljavnim 51. členom ZUPJS je zagotovljena pravna podlaga za pridobivanja podatkov za osebe po ZUPJS oziroma avtomatična informacijska izmenjava podatkov z različnimi upravljavci obstoječih zbirk podatkov.

S spremembo drugega odstavka 51. člena se z namenom zakonitega odločanja o pravicah iz javnih sredstev in razbremenitve strank (prilaganja bančnih izpiskov k vlogi) predlaga, da se s strani kreditnih institucij pridobijo tudi podatki o stanju na transakcijskih računih, podatki o vseh prilivih na transakcijskih računih ne glede na pravno podlago za prejem denarja ter podatki o vseh oblikah zadolžitvev prek posojil, kreditov, povečanja limita ipd.

K 18. členu:

Veljavni 53. člen določa, da se podatki in dokumenti iz centralne zbirke podatkov iz 49. člena tega zakona hranijo pet let po datumu prenehanja upravičenosti do pravice iz javnih sredstev (prvi odstavek). Odločbe o upravičenosti do pravic iz javnih sredstev se arhivirajo (drugi odstavek).

Sedanji zakonsko določen rok hrambe podatkov in dokumentov iz centralne zbirke podatkov je torej pet let. Ta začne teči z zaključkom obdobja upravičenosti do pravice iz javnih sredstev, potem pa morajo osebni podatki postati nedostopni za obdelavo.

V praksi se ugotavlja, da morajo biti podatki in dokumenti iz centralne zbirke podatkov dostopni za obdelavo daljši čas oziroma deset let, in sicer za potrebe postopka vračila neupravičeno prejetih pravic iz javnih sredstev (zastaralni rok je deset let, saj gre za upravno odločbo), odločanja v sodnih postopkih (odločanje o pravicah iz javnih sredstev), zapuščinskih postopkih, načrtovanja politike socialnega vključevanja, spremljanja stanja ter za znanstvenoraziskovalne in statistične namene.

S spremembo prvega odstavka se predlaga, da se podatki in dokumenti iz centralne zbirke podatkov iz 49. člena tega zakona hranijo deset let po datumu prenehanja upravičenosti do pravice iz javnih sredstev oziroma po smrti upravičenca do denarne socialne pomoči oziroma varstvenega dodatka, če se dedovanje njegovega premoženja v skladu z določbami zakona, ki ureja socialno varstvene prejemke, lahko omeji, oziroma do dokončanja sodnega ali upravnega postopka, razen če posamezni zakon za določene dokumente ne določa drugače. Pri hrambi dokumentov je treba upoštevati tudi veljavno nacionalno zakonodajo z različnih področij, ki določa roke

hrambe dokumentacije, na primer Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih, Zakon o davčnem postopku, Zakon o davku na dodano vrednost, Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost, Slovenske računovodske standarde ipd. Ker lahko posamezni zakon za določene podatke določa drugačen rok hrambe, je določeno, da se za rok hrambe podatkov uporabi ta zakon, in ne rok desetih let.

K 19. členu:

V prehodni določbi se urejajo primeri, ko so vloge oddane v mesecu pred začetkom uporabe tega zakona, da se postopki dokončajo v skladu s tem zakonom. Drugi postopki, začeti pred tem datumom, se dokončajo po starih predpisih, saj v času začetka veljavnosti pravice novi zakon še ni veljal.

K 20. in 21. členu:

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi, kot začetek njegove uporabe pa se glede na zahtevnost prilagoditve informacijske podpore, potrebne za njegovo uporabo, predlagajo različni datumi (najpozneje 1. februarja 2023, kar pomeni, da se ta zakon začne uporabljati najpozneje za vloge, vložene februarja 2023).

Določeno je, da se do začetka uporabe določb tega zakona uporablja Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19 in 189/20 – ZFRO).

Za spremembo določb 4. točke drugega odstavka 12. člena zakona v delu, ki se nanaša na črtanje besedila »po zakonu, ki ureja dohodnino« in spremembe določb 53. člena, ki ne potrebujejo prilagoditve informacijskega sistema, se predlaga, da se začnejo uporabljati z začetkom uveljavitve tega zakona.

54. člen Zakona o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitve, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic covid-19 (Uradni list RS, št. 206/21) določa, da ne glede na 42.a in 42.b člen Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19 in 189/20 – ZFRO) center za socialno delo od 1. januarja 2022 do 31. decembra 2022 ni dolžan ves čas trajanja letnih pravic iz javnih sredstev po uradni dolžnosti spremljati spremembe vrste periodičnega dohodka. O spremembi vrste periodičnega dohodka, ki vpliva na spremembo odločbe in jo je sporočil upravičenec do letne pravice iz javnih sredstev, center za socialno delo na novo odloči s prvim dnevom naslednjega meseca po prejemu obvestila o spremembi. Namen navedene določbe interventnega zakona je razbremeniti centre za socialno delo in strankam zagotoviti pravice iz javnih sredstev v najkrajšem času.

Določbe navedenega interventnega zakona se iztečejo 31. decembra 2022. S spremembo 42. in 42.b člena veljavnega Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev se predlaga enaka vsebina, kot je bila določena z interventnim zakonom, in določa začetek uporabe, različen od začetka uveljavitve. Za čas od uveljavitve tega zakona do začetka uporabe spremenjenih določb 42. in 42.b člena veljavnega Zakona

o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev se zato s prehodno določbo predlaga enaka ureditev, kot je bila določena z interventnim zakonom.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

3. člen

Pojmi, uporabljeni v tem zakonu, imājo naslednji pomen:

1. izvajalka ali izvajalec (v nadaljnjem besedilu: izvajalec) – vrtec pri znižanju plačila vrtca; vzgojno-izobraževalni zavod pri subvenciji malice za učence in dijake in pri subvenciji kosila za učence; lastnik stanovanja pri subvenciji najemnine neprofitnega najemnega stanovanja, namenskega najemnega stanovanja, bivalne enote; lastnik pri subvenciji tržnega najemnega ali hišniškega stanovanja; izvajalec socialnovarstvenih storitev pri oprostitvi plačil socialnovarstvenih storitev;
2. upravičenka ali upravičenec (v nadaljnjem besedilu: upravičenec) – oseba, ki je upravičena do posamezne pravice iz javnih sredstev sama ali skupaj z drugimi osebami;
3. pravica iz javnih sredstev – pravica, ki je odvisna od materialnega položaja osebe, o kateri po tem zakonu odločajo centri za socialno delo in ki se izplačuje iz proračuna države ali lokalne skupnosti;
4. oseba – oseba, katere materialni položaj se upošteva po tem zakonu in je stranka v postopku;
5. vlagateljica ali vlagatelj (v nadaljnjem besedilu: vlagatelj) – oseba, ki vloži vlogo za uveljavljanje pravice iz javnih sredstev, do katere je upravičena sama ali skupaj z drugimi osebami oziroma je na vlogi navedena kot vlagatelj;
6. štipendistka ali štipendist (v nadaljnjem besedilu: štipendist) – upravičenec do državne štipendije;
7. program – vzgojni, izobraževalni ali študijski program;
8. sprememba vrste periodičnih dohodkov – izguba ali začetek prejemanja plače skupaj z regresom, nadomestila plače, pokojnine, nadomestila in drugih dohodkov iz naslova obveznega socialnega zavarovanja, starševskega dodatka, preživnine, delnega plačila za izgubljeni dohodek, nadomestila za invalidnost in sprememba dohodka zaradi dela za najmanj polovični oziroma polni delovni čas;
9. meja socialne varnosti – znesek, ki mora po predpisu, ki določa merila za oprostitvev plačila socialnovarstvenih storitev, ostati osebam, ki se upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja po tem zakonu za preživljanje po plačilu prispevka za opravljeno storitev;
10. letne pravice – pravice, pri katerih se praviloma upošteva dohodek v preteklem koledarskem letu pred vložitvijo vloge (otroški dodatek, državna štipendija, znižano plačilo vrtca, subvencija malice za učence in dijake ter subvencija kosila za učence).

12. člen

(1) V dohodek, ki se upošteva, se štejejo dohodki in prejemki vseh oseb, in sicer:

1. obdavčljivi dohodki po zakonu, ki ureja dohodnino, ki niso oproščeni plačila dohodnine;
2. pokojninske rente in odkupne vrednosti, izplačane skladno z zakonom, ki ureja prvi pokojninski sklad Republike Slovenije in preoblikovanje pooblaščenih investicijskih družb, ter dodatne starostne pokojnine na podlagi zakona, ki ureja

- pokojninsko in invalidsko zavarovanje;
3. dohodki, razen povračil. stroškov, prejeti na podlagi pogodbe o prostovoljnem služenju vojaškega roka;
 4. preživnina, nadomestilo preživnine in drugi prejemki, prejeti na podlagi izvršilnega pravnega naslova z namenom kritja življenjskih stroškov, pri otrocih in pastorkih iz 2. točke prvega odstavka 10. člena tega zakona pa do višine minimalnega dohodka, ki bi jim pripadala po zakonu, ki ureja socialnovarstvene prejemke, če ne bi imeli drugih dohodkov;
 5. nagrada skrbniku skladno z zakonom, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja;
 6. plačilo dela rejniku, ki se izplačuje iz proračuna skladno z zakonom, ki ureja rejniško dejavnost;
 7. starševski dodatek;
 8. otroški dodatek brez dodatka za enostarševsko družino in brez dodatka za otroka, ki ni vključen v vrtec, zmanjšan za 20 % višine otroškega dodatka za prvega otroka iz prvega dohodkovnega razreda;
 9. denarna socialna pomoč, razen izredna denarna socialna pomoč;
 10. varstveni dodatek;
 11. državna štipendija, zmanjšana za znesek, ki je enak dodatku za bivanje, dodatku za uspeh ter dodatku za štipendiste s posebnimi potrebami;
 12. dodatek za aktivnost po predpisih, ki urejajo zaposlovanje;
 13. dodatek k pokojnini po zakonu, ki ureja zagotavljanje socialne varnosti slovenskim državljanom, ki so upravičeni do pokojnin iz republik nekdanje SFRJ;
 14. rente iz življenjskega zavarovanja po zakonu, ki ureja zavarovalništvo;
 15. veteranski dodatek po zakonu, ki ureja področje vojnih veteranov;
 16. invalidski dodatek in družinski dodatek po zakonu, ki ureja področje vojnih invalidov, ter nadomestilo za invalidnost po zakonu, ki ureja družbeno varstvo duševno in telesno prizadetih oseb;
 17. sredstva za nego in pomoč ter druge oblike denarnih nadomestil, ki jih dobiva oseba, za katero skrbi oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, v polovični višini prejetih sredstev;
 18. prejemki za delo pripornikov in obsojencev;
 19. pomoči v obliki denarnih sredstev, ki jih socialno ali drugače ogrožene osebe prejmejo od organizacij, ki imajo skladno z zakonom, ki ureja humanitarne organizacije, status humanitarne organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega ali zdravstvenega varstva, in od organizacij, ki imajo skladno z zakonom, ki ureja invalidske organizacije, status invalidske organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju invalidskega varstva, namenjene za preživetje, zmanjšane za višino minimalnega dohodka, ki bi pripadal posamezni osebi, če ne bi imela drugih dohodkov, kot ga določa zakon, ki ureja socialnovarstvene prejemke, razen pomoči v obliki denarnih sredstev, za katere dajalec sredstev opredeli namen porabe;
 20. pomoči v obliki denarnih sredstev, ki jih pomoči potrebne osebe prejmejo od dobrodelnih ustanov, katerih ustanovitev in poslovanje sta skladna z zakonom, ki ureja ustanove, namenjene za preživetje, zmanjšane za višino minimalnega dohodka, ki bi pripadal posamezni osebi, če ne bi imela drugih dohodkov, kot ga določa zakon, ki ureja socialnovarstvene prejemke, razen pomoči v obliki denarnih sredstev, za katere dajalec sredstev opredeli namen porabe;
 21. plačila za vodenje knjigovodstva na kmetijah po uradni metodologiji Evropske

- uni je za zbiranje računovodskih podatkov o dohodkih in poslovanju kmetijskih gospodarstev, ki so namenjena vodenju knjigovodstva v povezavi z opravljanjem osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, kot je določena z zakonom, ki ureja dohodnino;
22. dohodki, prejeti na podlagi pogodbe o vojaški službi v rezervni sestavi, razen nadomestila plače oziroma izgubljeni zaslužek ter razen dohodkov za čas opravljanja vojaške službe (v miru ter v izrednem in vojnem stanju);
 23. dohodki, prejeti na podlagi pogodbe o službi v Civilni zaščiti, razen nadomestila plače;
 24. obdavčljivi dohodki po zakonu, ki ureja davke na dobitke pri klasičnih igrar na srečo.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev, pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev ter prispevka k plačilu družinskega pomočnika upoštevajo tudi naslednji dohodki:

1. dediščine;
2. volila;
3. izplačila, ki jih prejme fizična oseba na podlagi zavarovanja za primer bolezni, poškodbe ali invalidnosti, katerega zakon, ki ureja zavarovalništvo, ne določa kot obvezno zavarovanje;
4. drugi dohodki po zakonu, ki ureja dohodnino, ne glede nato, ali so oproščeni plačila dohodnine, razen:
 - subvencije, ki se v skladu s posebnimi predpisi izplačujejo iz proračuna za določene namene, razen subvencij, ki jih posameznik prejme v zvezi z doseganjem dohodkov iz dohodka iz zaposlitve, dejavnosti, osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjskih pravic in kapitala;
 - subvencija, ki pripada mladi družini kot spodbuda za prvo reševanje stanovanjskega vprašanja po zakonu, ki ureja nacionalno stanovanjsko varčevalno shemo in subvencije mladim družinam za prvo reševanje stanovanjskega vprašanja;
 - enkratne denarne pomoči po zakonu, ki ureja varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, zakonu, ki ureja obrambo, in zakonu, ki ureja notranje zadeve;
 - enkratna solidarnostna pomoč, ki jo izplača sindikat svojim članom z namenom nudenja materialne pomoči v primerih socialne ogroženosti ter v primerih reševanja izjemnih razmer (kot so smrt, naravne in druge nesreče), če je izplačana pod pogoji, ki so določeni z aktom, ki ga sprejme reprezentativni sindikat na ravni države;
 - povračila škode za sredstva, ki jih je zavezanec dal na razpolago za obrambne potrebe in za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, v skladu z zakonom, ki ureja obrambo, zakonom, ki ureja materialno dolžnost in zakonom, ki ureja varstvo pred naravnimi nesrečami;
 - dohodki, povezani s kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo, ki jih kot izjeme določi minister, pristojen za socialne zadeve, v soglasju z ministrom, pristojnim za kmetijstvo, in ki ne predstavljajo dohodka oziroma nadomestila za izpad dohodka, ampak so namenjeni povračilu stroškov, povezanih z opravljanjem dejavnosti;

- štípendije in drugi prejemki, izplačani osebi, ki je vpisana kot učenka ali učenec (v nadaljnjem besedilu: učenec), dijakinja ali dijak (v nadaljnjem besedilu: dijak) ali študentka ali študent (v nadaljnjem besedilu: študent), v zvezi z izobraževanjem ali usposabljanjem na podlagi posebnih predpisov, in sicer iz proračuna ali sklada, ki je financiran iz proračuna in od navedenih prejemkov, ki jih financira tuja država ali mednarodna organizacija oziroma izobraževalna, kulturna ali znanstveno-raziskovalna ustanova, razen prejemkov, ki so prejeti kot nadomestilo za izgubljeni dohodek ali v zvezi z opravljanjem dela oziroma storitev;
- prejemki, izplačani za kritje šolnine in stroškov prevoza ter prebivanja osebi, ki je vpisana kot učenec, dijak ali študent za polni učni ali študijski čas, ki jih izplača pristojni organ za zaposlovanje, ustanova, ustanovljena z namenom štípendiranja, ki ni povezana oseba ali sedanji, prejšnji ali bodoči delodajalec prejemnika ali osebe, ki je povezana s prejemnikom;
- prejemki, ki so namenjeni plačilu izobraževanja ali usposabljanja;
- prejemki, namenjeni pokritju stroškov prehrane med delom in prevoza na delo ter stroški v skladu z 2., 3., 4. in 5. točko 107. člena in četrím odstavkom 108. člena Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 33/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odločba US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 71/12 – odločba US, 75/12, 94/12 in 52/13).

(3) Podrobnejšo opredelitev podatkov o dohodkih iz 1. točke prvega odstavka tega člena, ki jih zagotavlja Davčna uprava Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: DURS), določi minister, pristojen za socialno varstvo, ob predhodnem soglasju ministra, pristojnega za finance.

(4) Nепрејemanje prejemkov iz 4. točke prvega odstavka tega člena se ugotavlja zlasti s predlogom za izvršbo, potrdilom sodišča o njegovi vložitvi, sklepom o izvršbi, z dokazilom o neuspeli izvršbi ali s potrdilom pristojnega ministrstva, da je začel teči postopek za izterjavo iz tujine.

(5) Če v primeru iz 17. točke prvega odstavka tega člena oseba dokaže, da nego in pomoč nudi v nižji vrednosti, se kot dohodek upošteva višina sredstev v polovični višini teh sredstev.

(6) Dohodki in prejemki iz prvega odstavka tega člena se upoštevajo po zmanjšanju za normirane stroške oziroma dejanske stroške, priznane po zakonu, ki ureja dohodnino, ter za davke in obvezne prispevke za socialno varnost, odtegnjene od teh dohodkov in prejemkov.

(7) Pri ugotavljanju materialnega položaja se ne upošteva osebe, ki je neutemeljeno opustila uveljavljanje pravice do dohodkov iz prvega odstavka tega člena, ki bi vplivali na socialno-ekonomski položaj te osebe ali drugih oseb, ki se poleg nje upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, kljub temu pa se pri uveljavljanju pravic po tem zakonu upoštevajo njeni dohodki in premoženje. V dohodke iz prejšnjega stavka se ne štejejo pravice po tem zakonu.

13. člen

(1) Pri ugotavljanju upravičenosti do posamezne pravice iz javnih sredstev

se dohodek zmanjša za:

1. izplačane preživnine; sredstva, ki jih od osebe (kot preživninskega zavezanca) izterja preživninski sklad iz naslova izplačanega nadomestila preživnine oziroma sredstva, ki jih je oseba sama plačala skladu iz tega naslova za leto, v katerem se upošteva dohodek pri uveljavljanju pravic po tem zakonu; in za druge prejemke, izplačane na podlagi izvršilnega pravnega naslova z namenom kritja življenjskih stroškov, vendar največ v višini izvršilnega pravnega naslova;
2. periodične dohodke, ki jih je oseba nehala prejemati in ni začela prejemati drugih periodičnih dohodkov.

(2) Periodični dohodki iz 2. točke prejšnjega odstavka so: plače, pokojnine, preživnine, rente in drugi dohodki, ki jih oseba prejema v enakih ali podobnih zneskih v enakih ali podobnih časovnih obdobjih.

(3) Oseba mora prenehanje prejemanja dohodkov iz 2. točke prvega odstavka tega člena dokazati.

15. člen

(1) Pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, oprostitve plačila socialnovarstvenih storitev, prispevka k plačilu družinskega pomočnika, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in do pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje se dohodek upošteva na način in glede na obdobje, določeno skladno z zakonom, ki ureja socialnovarstvene prejemke.

(2) Pri ugotavljanju upravičenosti do otroškega dodatka, znižanega plačila vrtca in državne štipendije se upošteva dohodek v preteklem koledarskem letu pred vložitvijo vloge, razen dohodkov iz 4., 8., 9., 10. in 11. točke prvega odstavka 12. člena tega zakona, ki se vedno upoštevajo kot tekoči dohodki.

(3) Pri ugotavljanju dohodka se upoštevajo podatki iz odločb o odmeri dohodnine in podatki iz davčnega obračuna akontacije dohodnine ali dohodnine od dohodka iz dejavnosti, podatki, ki jih davčnemu organu posredujejo osebe, zavezane za dajanje podatkov, in podatki, potrebni za izračun akontacije dohodnine. Pri ugotavljanju upravičenosti do pravice iz javnih sredstev se primarno uporabijo podatki iz odločb o odmeri dohodnine in podatki iz davčnega obračuna akontacije dohodnine ali dohodnine od dohodka iz dejavnosti za preteklo leto.

(4) Pri ugotavljanju dohodka se upoštevajo tudi podatki iz uradnih evidenc centrov za socialno delo in drugih upravljavcev zbirk podatkov, ki vodijo uradne evidence o izplačanih dohodkih oziroma pravicah iz javnih sredstev, in druga dokazila skladno z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek.

(5) Kadar v času odločanja o pravicah iz drugega odstavka tega člena podatki za preteklo leto še niso na voljo, se upoštevajo podatki iz odločb o odmeri dohodnine in podatki iz davčnega obračuna akontacije dohodnine ali dohodnine od dohodka iz dejavnosti za predpreteklo leto, preračunani na raven preteklega koledarskega leta, tako da se povečajo za rast neto povprečne plače na zaposlenega v obdobju januar–december preteklega leta v primerjavi z istim obdobjem predpreteklega

leta.

(6) Če oseba v preteklem koledarskem letu pred vložitvijo vloge ni imela dohodkov, ima pa jih v tekočem koledarskem letu, se pri določitvi mesečnega dohodka upoštevajo njeni tekoči dohodki. Tekoči dohodki se upoštevajo tako, da se pomnožijo s količnikom, ki se izračuna iz razmerja med neto povprečno plačo na zaposlenega v obdobju januar–december preteklega leta in zadnjo neto povprečno plačo na zaposlenega v mesecu izplačila tekočega dohodka. Tekoči dohodki se ugotavljajo na podlagi podatkov iz obračunov davčnega odtegljaja ali drugih dokazil izplačevalcev dohodka. Če podatki iz obračunov davčnega odtegljaja ali drugih dokazil izplačevalcev dohodka niso na voljo, se upoštevajo podatki iz dokazil, ki jih predloži oseba.

(7) Kadar je iz ugotovljenega dejanskega stanja razvidno, da je prišlo do spremembe vrste periodičnega dohodka, ker oseba določenega periodičnega dohodka ne prejema več ali prejema drugo vrsto periodičnega dohodka, se periodični dohodek, ki ga ne prejema več, ne upošteva, upošteva pa se morebitni novi periodični dohodek na način kot velja za upoštevanje tekočih dohodkov.

(8) Ne glede na drugi odstavek tega člena se pri upravičencih do denarne socialne pomoči upoštevajo le njihovi tekoči dohodki, ne glede na to, ali so v preteklem letu imeli periodične dohodke iz 8. točke 3. člena tega zakona.

(9) Tekoči dohodki so periodični dohodki iz 8. točke 3. člena tega zakona, ki jih oseba v preteklem letu ni imela, ima pa jih izplačane v mesecu pred mesecem vložitve vloge, razen če je iz ugotovljenega dejanskega stanja razvidno, da jih je začela prejemati v mesecu vložitve vloge, preračunani na letno raven, in dohodki iz 4., 8., 9., 10. in 11. točke prvega odstavka 12. člena tega zakona, ki se upoštevajo v višini, kakršna velja ali bo veljala z začetkom priznanja pravice.

(10) Podrobnejši način upoštevanja dohodkov pri ugotavljanju upravičenosti do pravic iz drugega odstavka tega člena določi minister, pristojen za socialne zadeve.

16. člen

(1) Dohodek, ugotovljen po prejšnjih členih, se poveča za fiktivno ugotovljen dohodek v višini:

1. posredno ugotovljenega dohodka in prejemka, ko se ugotovi, da oseba v določeni višini plačuje za blago ali storitve, česar z ugotovljenim dohodkom ne bi zmogla;
2. fiktivno določenega dohodka zaradi upoštevanja premoženja skladno z 19. členom tega zakona;
3. pravice iz javnih sredstev, do katere je oseba upravičena, če jo je v skladu z vrstnim redom iz 7. člena tega zakona uveljavljala pred uveljavljanjem pravice iz javnih sredstev, ki jo uveljavlja;
4. denarne socialne pomoči, ki bi jo prejemale oseba iz 10. člena tega zakona, če pri njej ne bi bil ugotovljen krivdni razlog skladno z zakonom, ki ureja socialnovarstvene prejemke.

(2) Določba 2. in 4. točke prejšnjega odstavka ne velja pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravice

do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje.

(3) Dohodki iz 1., 3. in 4. točke prvega odstavka tega člena se upoštevajo na letni ravni, razen pri uveljavljanju pravice do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, ko se ti dohodki upoštevajo po predpisih, ki urejajo socialnovarstvene prejemke.

(4) Pri upoštevanju državne štipendije po 3. točki prvega odstavka tega člena se upošteva višina državne štipendije, kot je določena v 11. točki prvega odstavka 12. člena tega zakona.

17. člen

(1) V premoženje osebe se šteje:

1. nepremično premoženje;
2. osebna in druga vozila;
3. vodna plovila;
4. lastniški deleži gospodarskih družb ali zadrug;
5. vrednostni papirji;
6. denarna sredstva na transakcijskem ali drugem računu, kadar ne predstavljajo dohodka skladno s prvim odstavkom 12. člena tega zakona, ki se po tem zakonu upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, hranilne vloge in druga denarna sredstva po izjavi posameznika;
7. drugo premično premoženje.

(2) Pri ugotavljanju velikosti primernega stanovanja iz 1. točke prejšnjega odstavka se upošteva število oseb, ki imajo na naslovu tega stanovanja stalno prebivališče in na tem naslovu tudi dejansko prebivajo. Primerna velikost stanovanja je 2-kratnik največje površine, določene s predpisom, ki ureja dodelitev neprofitnega stanovanja v najem, pri kateri ni plačila lastne udeležbe in varščine. Če je uporabna površina stanovanja večja od uporabne površine primernega stanovanja, se kot premoženje upošteva razlika med posplošeno tržno vrednostjo tega stanovanja, izračunana po metodologiji množičnega vrednotenja nepremičnin in vrednostjo primernega stanovanja. Vrednost primernega stanovanja se izračuna tako, da se velikost primernega stanovanja pomnoži z vrednostjo m² stanovanja glede na posplošeno tržno vrednost stanovanja. Vrednost m² stanovanja glede na posplošeno tržno vrednost tega stanovanja se izračuna tako, da se posplošena tržna vrednost stanovanja deli z m² uporabne površine tega stanovanja. Podatki o posplošeni tržni vrednosti stanovanja in podatki o m² uporabne površine stanovanja se pridobijo iz zbirke podatkov, ki vsebuje podatke o vrednosti nepremičnin.

(3) Podatki o lastnikih premoženja iz prvega odstavka tega člena, razen premoženja iz 6. in 7. točke, se pridobivajo iz javnih zbirk podatkov in dokazil, ki jih predloži oseba. Kot vrednost premoženja iz 2., 3. in 5. točke prejšnjega odstavka se upošteva primerljiva tržna vrednost istovrstnega premoženja. Vrednost tega premoženja se ugotavlja na način, kot ga podrobneje predpiše minister, pristojen za socialno varstvo.

(4) Kot vrednost lastniških deležev gospodarskih družb ali zadrug iz 4. točke prvega odstavka tega člena se upošteva njihova tržna vrednost. Vrednost tega premoženja se ugotavlja na način, kot ga podrobneje predpiše minister, pristojen za socialno varstvo.

(5) Pri vrednostnih papirjih iz 5. točke prvega odstavka tega člena, s katerimi se ne trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev in njihova tržna vrednost ni znana, se upošteva njihova knjigovodska vrednost.

18. člen

(1) V premoženje se ne štejejo:

1. stanovanje ali stanovanjska hiša (v nadaljevanju stanovanje), v katerem oseba dejansko prebiva in ima prijavljeno stalno prebivališče, do vrednosti primerne stanovanja;
2. osebni avtomobili oziroma enosledna vozila do vrednosti 28-kratnika osnovnega zneska minimalnega dohodka, določenega s predpisi, ki urejajo socialnovarstvene prejemke, za vsak avtomobil oziroma enosledno vozilo, in osebno vozilo, prilagojeno prevozu težko gibalno oviranih oseb;
3. premoženje, za katerega ima oseba kot najemjemalec sklenjen finančni najem ali poslovni najem (leasing);
4. predmeti, ki so po predpisih, ki urejajo izvršbo, izvzeti iz izvršbe, razen gotovine;
5. poslovni prostori in poslovne stavbe, drugi objekti in premično premoženje, ki ga vlagatelj ali druga oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, uporablja za oziroma pri pridobivanju dohodka iz dejavnosti;
6. kmetijsko, vodno in gozdno zemljišče, ki daje dohodek, ki se po tem zakonu upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja;
7. sredstva iz naslova dodatnega pokojninskega zavarovanja, vpisana na osebni račun zavarovanca pri skladu obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja oziroma pri pokojninskem skladu ali zavarovalnici, ki izvaja prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje;
8. bančna sredstva, ki jih je oseba prejela izključno za nakup ali gradnjo stanovanja;
9. kmetijsko in gozdno zemljišče, ki ga oseba zaradi starosti nad 63 let za ženske in nad 65 let za moške, bolezni, invalidnosti ali drugih osebnih lastnosti upravičenca, na katere upravičenec ni mogel vplivati oziroma jih ni mogel preprečiti, ni bila sposobna obdelati, dohodka pa s prodajo ali oddajo v najem ali zakup ni mogoče pridobiti pri čemer nezmožnost obdelovanja do starosti 63 let za ženske in 65 let za moške ugotavlja invalidska komisija po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

(2) Pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči se kot premoženje ne upoštevajo denarna sredstva samske osebe, če nima prihrankov, višjih od treh minimalnih dohodkov, ki pripadajo samski osebi oziroma treh minimalnih dohodkov, ki pripadajo družini, vendar največ do 2500 eurov.

(3) Pri osebah, ki so trajno nezaposljive, trajno nezmožne za delo ali so starejše od 63 let za ženske in 65 let za moške in niso zaposlene, oziroma pri družinah s takšno osebo se kot premoženje ne upoštevajo denarna sredstva samske osebe, če

nima prihrankov, višjih od 2500 eurov, oziroma družina do 3500 eurov.

(4) Pri uveljavljanju pravice do oprostitve plačila socialnovarstvene storitve in prispevka k plačilu družinskega pomočnika se kot premoženje upravičenca do socialnovarstvene storitve ali invalidne osebe ne upoštevajo nepremičnine in denarna sredstva na transakcijskem ali drugem računu ter denarna sredstva osebe iz 1. točke prvega odstavka 10. člena tega zakona.

(5) Če imajo vlagatelj in osebe, ki se upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, v lasti več stanovanj, se kot premoženje pod pogoji iz prve točke prvega odstavka tega člena ne upošteva le tisto stanovanje, kjer ima stalno prebivališče večina oseb. V primeru, da je na več stanovanjih prijavljeno enako število oseb pa tisto, kjer ima vlagatelj stalno prebivališče.

19. člen

(1) Vrednost premoženja, ugotovljena na podlagi tega poglavja, se zniža za 48 osnovnih zneskov minimalnega dohodka, razen v postopkih iz prvega odstavka 30.a člena tega zakona.

(2) Premoženje se upošteva tako, da se dohodki oseb povečajo za fiktivno določen dohodek, in sicer v višini letnega zneska obresti, izračunanih od vrednosti premoženja, ki se upošteva po tem zakonu na dan vložitve vloge, razen pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in do pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje. Pri tem se upošteva povprečna letna obrestna mera za gospodinjstva za vezane vloge nad enim letom do dveh let za leto pred letom vložitve vloge po podatkih Banke Slovenije. Če med vložitvijo vloge podatek o tej obrestni meri še ni na voljo, se upošteva podatek za predpreteklo leto.

22. člen

(1) Pravico do otroškega dodatka ima eden izmed staršev oziroma druga oseba za otroka s prijavljenim prebivališčem v Republiki Sloveniji, in sicer do 18. leta starosti otroka, če izpolnjuje tudi druge pogoje po zakonu, ki ureja družinske prejemke.

(2) Otroški dodatek glede na uvrstitev v dohodkovni razred znaša mesečno:

Dohodkovni razred	Povprečni mesečni dohodek na osebo (v eurih)	Znesek otroškega dodatka za otroka do konca osnovne šole ali do 18. leta (v eurih)			Znesek otroškega dodatka za otroka v srednji šoli, vendar najdlje do 18. leta (v eurih)		
		1. otrok	2. otrok	3. in naslednji otrok	1. otrok	2. otrok	3. in naslednji otrok
1	do 185,43	114,31	125,73	137,18	114,31	125,73	137,18

2	od 185,44 do 309,05	97,73	108,04	118,28	97,73	108,04	118,28
3	od 309,06 do 370,86	74,48	83,25	91,98	74,48	83,25	91,98
4	od 370,87 do 432,67	58,75	67,03	75,47	58,75	67,03	75,47
5	od 432,68 do 545,98	48,04	56,06	64,03	48,04	56,06	64,03
6	od 545,99 do 659,30	30,44	38,10	45,71	30,44	38,10	45,71
7	od 659,31 do 844,73	22,83	30,44	38,10	28,83	36,44	49,65
8	od 844,74 do 1.019,86	19,88	27,50	35,11	22,88	30,50	39,89

(3) Za prvega otroka iz prejšnjega odstavka se šteje starejši otrok v družini.

23. člen

(1) Do državne štipendije so upravičene osebe, ki izpolnjujejo pogoje po zakonu, ki ureja štipendiranje in po tem zakonu.

(2) Državna štipendija brez dodatkov glede na uvrstitev v dohodkovni razred znaša:

Dohodkovni razred	Povprečni mesečni dohodek na osebo (v eurih)	Osnovna višina eurih za upravičenca do 18 let starosti	Osnovna višina v eurih za upravičenca nad 18 let starosti
1	do 309,05	95	190
2	od 309,06 do 370,86	80	160
3	od 370,87 do 432,67	65	130
4	od 432,68 do 545,98	50	100
5	od 545,99 do 659,30	35	70

29. člen

(1) Pravico do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev imajo zavarovanci in po njih zavarovani družinski člani na podlagi upravičenja do denarne socialne pomoči oziroma ob izpolnjevanju pogojev za pridobitev denarne socialne

pomoči, razen v primeru, če upravičenec izpolnjuje pogoje za pridobitev varstvenega dodatka, pod pogojem, da navedenih pravic nimajo zagotovljenih v celoti iz obveznega zdravstvenega zavarovanja ali iz drugega naslova.

(2) Zavarovanec oziroma po njem zavarovan družinski član izkazuje izpolnjevanje pogojev iz prejšnjega odstavka z odločbo centra za socialno delo o pravici do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev. O pravici do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev center za socialno delo odloči po uradni dolžnosti, če je oseba upravičena do denarne socialne pomoči, in je, kadar oseba uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, ni treba posebej uveljavljati, razen če oseba na vlogi izrecno izjavi, da te pravice ne želi.

(3) Osebe iz prvega odstavka tega člena so upravičene do pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev največ za obdobje, za katero se jim lahko dodeli denarna socialna pomoč.

(4) Ministrstvo obvesti o številki, datumu in obdobju veljavnosti izdane odločbe za posameznega upravičenca iz prvega odstavka tega člena Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki te podatke vodi v evidenci zavarovanih oseb. Zavarovalnica, pri kateri ima upravičenec iz prvega odstavka tega člena sklenjeno dopolnilno zdravstveno zavarovanje, ima pravico do vpogleda v podatke o številki, datumu in obdobju veljavnosti odločbe o priznanju pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev v zbirki podatkov iz 10. točke drugega odstavka 49. člena tega zakona.

35.a člen

(1) Ne glede na določbo prvega odstavka prejšnjega člena center za socialno delo po uradni dolžnosti preveri izpolnjevanje pogojev za nadaljnje prejemanje letnih pravic. Kot dan vložitve vloge se šteje dan začetka postopka odločanja po uradni dolžnosti, vendar najkasneje zadnji dan meseca, v katerem poteče letna pravica.

(2) Če je vložena vloga za letne pravice z namenom njenega podaljšanja, se šteje, da center za socialno delo o njej odloči po prejšnjem odstavku.

37.a člen

(1) Odločba, s katero se odloči o pravici po tem zakonu, se vroča z dostavo v hišni predalčnik. Šteje se, da je vročitev opravljena 21. dan od dneva odpreme. Dan odpreme se na odločbi označi.

(2) Pravica se začne izvrševati z dnem odpreme odločbe vlagatelju.

38.c člen

(1) Informativni izračun se izda pri preverjanju izpolnjevanja pogojev za nadaljnje prejemanje letne pravice, če informacijski sistem to omogoča na

avtomatiziran način. Z informativnim izračunom se začasno odloči o upravičenosti do pravice, njeni višini in obdobju upravičenosti.

(2) Informativni izračun iz prejšnjega odstavka se vroča z dostavo v hišni predalčnik. Šteje se, da je vročitev opravljena 21. dan od dneva odpreme. Dan odpreme se na informativnem izračunu označi.

(3) Pravica se začne izvrševati z dnem odpreme informativnega izračuna.

42. člen

(1) Pogoji za pridobitev pravic po tem zakonu morajo biti izpolnjeni ves čas prejemanja pravic iz javnih sredstev.

(2) Upravičenec do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev, pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev in prispevka k plačilu družinskega pomočnika mora centru za socialno delo sporočiti vsa dejstva, okoliščine in vse spremembe, ki vplivajo na upravičenost do pravice iz javnih sredstev, njeno višino ali obdobje prejemanja, v osmih dneh od dne, ko je taka sprememba nastala ali je zanjo izvedel.

(3) Upravičenec do otroškega dodatka, državne štipendije in znižanega plačila vrta mora centru za socialno delo sporočiti naslednje spremembe, ki pri teh pravicah lahko vplivajo na upravičenost do pravice iz javnih sredstev, njeno višino ali obdobje prejemanja: spremembo števila oseb ali upravičencev, spremembo ali vključitev v vzgojno-izobraževalni oziroma visokošolski zavod, spremembo statusa učenca, dijaka ali študenta in spremembo vrste periodičnega dohodka, pri državni štipendiji pa tudi druge okoliščine, ki po zakonu, ki ureja štipendiranje, vplivajo na to pravico, v osmih dneh od dneva, ko je taka sprememba nastala ali je zanjo izvedel.

(4) Center za socialno delo v primerih iz drugega in tretjega odstavka tega člena na novo odloči o posamezni pravici.

42.b člen

(1) O dejstvih in okoliščinah, ki vplivajo na spremembo odločbe in za katere je center za socialno delo izvedel po uradni dolžnosti ali v roku iz drugega in tretjega odstavka 42. člena tega zakona, na novo odloči s prvim dnem naslednjega meseca po nastopu spremembe, razen v postopku oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev in prispevka k plačilu družinskega pomočnika, ko center za socialno delo odloči z dnem nastanka spremembe, ki je nastala zaradi spremenjenih okoliščin na strani upravičenca do storitve.

(2) O dejstvih in okoliščinah, ki vplivajo na spremembo odločbe in ki jih je upravičenec sporočil po roku iz drugega in tretjega odstavka 42. člena tega zakona, center za socialno delo odloči s prvim dnem naslednjega meseca po prejemu obvestila o spremembi, razen če gre za takšno spremembo, zaradi katere bi bilo treba določiti krajše obdobje prejemanja, nižjo višino sredstev ali drugačno odločbo o pravici. V tem

primeru center za socialno delo odloči s prvim dnevom naslednjega meseca po nastopu spremembe. V tem postopku izda odločbo, s katero razveljavi odločbo, s katero je bila osebi priznana pravica iz javnih sredstev, in ugotovi prenehanje upravičenosti do posamezne pravice iz javnih sredstev ali določi drugo višino ali določi drugo obdobje prejemanja pravice iz javnih sredstev.

(3) Kadar pristojni organ za zaposlovanje iz razlogov, ki jih določa zakon, ki ureja socialnovarstvene prejemke, upravičenca preneha voditi v evidenci brezposelnih oseb ali v evidenci iskalcev zaposlitve, se za spremembo okoliščin šteje dan, s katerim se brezposelna oseba preneha voditi v evidenci brezposelnih oseb ali v evidenci iskalcev zaposlitve.

(4) Kot nastanek spremembe se šteje izguba statusa. Pri spremembi vrste periodičnih dohodkov se kot nastanek spremembe okoliščin šteje izplačilo novega periodičnega dohodka. Kadar je iz ugotovljenega dejanskega stanja razvidno, da je upravičenec ostal brez periodičnega dohodka, se ta pri ugotavljanju lastnega dohodka ne upošteva.

(5) Pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev preneha z dnem dokončnosti odločbe, s katero je prenehala ta pravica.

(6) Pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje preneha dan pred dnevom vstopa v obvezno zdravstveno zavarovanje iz drugega naslova, določenega z zakonom, ki ureja zdravstveno zavarovanje, v primeru odprave ali razveljavitve odločbe o priznanju pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje pa z dnem dokončnosti te odločbe, če oseba ni obvezno zdravstveno zavarovana iz drugega naslova.

(7) Ob odločanju o letni pravici lahko center za socialno delo po prostem preudarku zaradi ekonomičnosti postopka hkrati odloči tudi o novi višini pravice zaradi starostne meje določene z zakonom.

51. člen

(1) Podatki za osebe po tem zakonu, tudi podatki, ki štejejo za davčno tajnost, se zbirajo neposredno od osebe oziroma njenega zakonitega zastopnika ter, po uradni dolžnosti, iz zbirk podatkov, ki jih v Republiki Sloveniji vodijo za to pooblaščen organi in organizacije. Oseba oziroma njen zakoniti zastopnik je centru za socialno delo dolžan dati vse podatke, o katerih pooblaščen organi in organizacije ne vodijo zbirke podatkov.

(2) Ministrstvo in centri za socialno delo brezplačno pridobivajo podatke za osebe po tem zakonu iz obstoječih zbirk podatkov naslednjih upravljavcev:

1. Ministrstva za notranje zadeve – podatke iz centralnega registra prebivalstva (osebno ime, EMŠO, državljanstvo, davčna številka osebe, ki se ji izplačuje pravica po tem zakonu, stalno ali začasno prebivališče, država bivanja, naslov za vročanje, zakonski stan, sprememba osebnega imena, podaljšanje in odvzem roditeljske pravice ter datum prenehanja tega ukrepa, odvzem in vrnitev poslovne sposobnosti, skrbništvo ter datum prenehanja tega ukrepa, datum smrti, podatke o izdanem dovoljenju za prebivanje tujca, serijska številka dovoljenja, vrsta

- dovoljenja, razlog in namen izdaje, datum izdaje in obdobje veljavnosti, podatek o tem, ali je dovoljenje za prebivanje veljavno oziroma ali je prenehalo veljati), podatke o gospodinjstvu iz evidence gospodinjstev (osebno ime in EMŠO oseb v skupnem gospodinjstvu, podatek o nosilcu gospodinjstva in razmerju do nosilca gospodinjstva) ter podatke o lastništvu vozila in o vozilu iz evidence registriranih vozil (datum prve registracije vozila, podatke o lastniku, podatke o osebi, na katero je vozilo registrirano, pa ni lastnik vozila, podatke o vozilu);
2. Ministrstva za obrambo – podatke o višini, obdobju upravičenosti in o datumu izplačila izplačanega dohodka na podlagi pogodbe o prostovoljnem služenju vojaškega roka, podatke o višini, obdobju upravičenosti in o datumu izplačila izplačanega dohodka na podlagi pogodbe o vojaški službi v rezervni sestavi, podatke o višini, obdobju upravičenosti in o datumu izplačila izplačanega dohodka na podlagi pogodbe o službi v Civilni zaščiti;
 3. Ministrstva za šolstvo in šport oziroma izvajalcev vzgojno-izobraževalne ali študijske dejavnosti – podatke o vključenosti oseb v vzgojni oziroma izobraževalni oziroma višješolski zavod (ime vrtca ali osnovne šole ali srednje šole ali višje strokovne šole ter obdobje vključenosti), identifikacijska številka izobraževalnega zavoda (šifra PRS), datum izpisa iz izobraževalnega zavoda, datum zaključka izobraževalnega programa, identifikacijska številka vzgojno-izobraževalnega oziroma višješolskega programa, podatke o prijavljenih in sprejetih dijakih v dijaških domovih (osebno ime dijaka, naziv in naslov dijaškega doma, identifikacijska številka dijaškega doma (šifra PRS), podatek o letniku izobraževanja, datum prvega vpisa v izobraževalni program, podatek o opravljenih izpitih po letnikih in po študijskih letih, podatek o nazivu izobraževalnega programa in smeri, vrsta izobraževanja po KLASIUS, področje izobraževanja po KLASIUS, podatek o statusu (dijak, študent, udeleženec izobraževanja odraslih), podatek o načinu izobraževanja (redno oziroma izredno);
 4. Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo – podatke o vključenosti študentov v izobraževalne programe (ime fakultete, obdobje vključenosti), vrsta visokošolskega zavoda, identifikacijska številka visokošolskega zavoda (šifra PRS), datum prvega vpisa v študijski program, datum izpisa iz študijskega zavoda, datum zaključka študijskega programa, identifikacijska številka študijskega programa, naziv študijskega programa, vrsta izobraževanja po KLASIUS, področje izobraževanja po KLASIUS, podatke o letniku izobraževanja, podatek o občini izobraževalne ustanove, podatek o statusu (ima ali nima status študenta), podatek o načinu izobraževanja (redno oziroma izredno), podatek o opravljenih izpitih v študijskih letih;
 5. Ministrstva za infrastrukturo in prostor – podatke o upravičenosti dijakov in študentov do subvencije prevoza, obdobje koriščenja subvencije prevoza, mesec in leto veljavnosti mesečne vozovnice;
 6. Centrov za socialno delo – podatke o višini, obdobju upravičenosti in o datumu izplačila porodniškega nadomestila, očetovskega nadomestila, nadomestila za nego in varstvo otroka, posvojiteljskega nadomestila, starševskega dodatka, dodatka za nego otroka, ki potrebuje posebno varstvo, rejnine, plačila dela rejniku, pravic iz javnih sredstev po tem zakonu in preživnin, podatke o sostarševstvu, podatke o obdobju vključenosti v rejništvo;
 7. Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije – podatke o zavarovancih, vključenih v pokojninsko in invalidsko zavarovanje (podlaga za zavarovanje, datum prijave in odjave v pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter

- podatke o zavarovalnem času), in uživalcih pravic pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki jih izplačuje Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (o vrsti, višini, datumu izplačila in datumu upravičenosti do posamezne pravice) in podatke o višini, datumu izplačila in datumu upravičenosti do dodatka za tujo nego in pomoč ter nadomestila za invalidnost po predpisih o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb;
8. Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije – podatke o zavarovancih, vključenih v obvezno zdravstveno zavarovanje (podlaga za zavarovanje, datum prijave in odjave v obvezno zdravstveno zavarovanje), podatke o višini, datumu upravičenosti in datumu izplačila nadomestila iz naslova obveznega zdravstvenega zavarovanja iz evidence zavarovancev obveznega zdravstvenega zavarovanja ter podatke o zavarovancih, vključenih v pokojninsko in invalidsko zavarovanje;
 9. Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje – podatke o brezposelnih osebah iz evidence brezposelnih oseb (datum prenehanja delovnega razmerja, datum prijave in odjave v evidenco ter o razlogih prenehanja vodenja v evidenci, podatke o višini, obdobju upravičenosti, datumu izplačila in o razlogih prenehanja izplačevanja nadomestil iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti posameznih brezposelnih oseb), podatke o višini, obdobju upravičenosti, datumu izplačila in o razlogih prenehanja izplačevanja dodatka za aktivnost, podatke iz evidence oseb, vključenih v ukrepe aktivne politike zaposlovanja in evidence iskalcev zaposlitve (datum prijave in odjave v evidenco ter o razlogih prenehanja vodenja v tej evidenci), podatke iz evidence brezposelnih oseb, ki so začasno nezaposljive (podatke o datumu obravnave na komisiji, podatke o mnenju in predlogih ukrepov komisije in predvideno trajanje začasne nezaposljivosti);
 10. Jamstvenega in preživitinskega sklada Republike Slovenije – podatke o višini, obdobju upravičenosti in o datumu izplačila nadomestil preživitine in izplačilih ob insolventnosti delodajalca, podatke o vračilih preživitinskega zavezanca (višina in datum vračila);
 11. Durs – skladno z zakonom, ki ureja davčni postopek, podatke o dohodkih skladno z zakonom, ki ureja dohodnino, ki niso oproščeni plačila dohodnine, podatke o davku in obveznih prispevkih za socialno varnost, ki se nanašajo na te dohodke, in podatke o normiranih oziroma dejanskih stroških, ki se nanašajo na te dohodke, podatke o vzdrževanih družinskih članih, podatke o številkah TRR oseb v tujini;
 12. Geodetske uprave Republike Slovenije – podatke o vrednosti nepremičnin (posplošena tržna vrednost po predpisu, ki ureja množično vrednotenje nepremičnin iz registra nepremičnin), podatke o vrsti nepremičnine (dejanska raba parcele iz zemljiškega katastra, dejanska raba stavb in delov stavb iz katastra stavb), podatke o površini stanovanja;
 13. upravnih enot – podatke o višini, obdobje upravičenosti in o datumu izplačil materialnih pravic po predpisih o vojnih veteranih, žrtvah vojnega nasilja in o vojnih invalidih (veteranski dodatek, invalidski dodatek, družinski dodatek);
 14. Uprave za izvrševanje kazenskih sankcij – podatke o začetku in izteku prestajanja kazni zapora za osebo na prestajanju kazni zapora ter podatke o začetku in izteku vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom za mladoletnike;
 15. Uprave Republike Slovenije za pomorstvo – podatke o lastništvu vodnih plovil posamezne osebe ter o vodnem plovilu;
 16. okrajnih sodišč – podatke o lastništvu nepremičnin posamezne osebe;
 17. klirinško depotne družbe -- računalniški izpis podatkov, vpisanih v centralnem

- registru nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki se nanašajo na posameznega imetnika nematerializiranih vrednostnih papirjev;
18. Slovenskega informacijskega sistema bonitet (SISBON) – podatke o vrsti posla (osebni računi z odobrenim izrednim limitom, izredni limit, posojila, kreditne kartice, poročila drugim, druge terjatve), datumu sklenitve posla, oznaki valute, znesku ob odobritvi, znesku anuitete ali obroka, vrsti anuitete ali obroka, odplačilni dobi v mesecih, podatke o moratoriju, podatke o poslovnih dogodkih, ki vplivajo na potek posla (odplačilo dolga, predčasno odplačilo, sprememba odplačilne dobe, sprememba obroka), podatke o poslovnih dogodkih, ki niso skladni s pogodbo (odpoved posla zaradi neplačila dolga, neplačan zapadli dolg, blokiranje, deblokiranje);
 19. Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES) – podatke o vrednosti lastniških deležev (matična številka zasebnika ali pravne osebe, datum vpisa in izbrisa v Poslovni register Slovenije, pravnoorganizacijska oblika, davčna številka zasebnika ali pravne osebe, znesek osnovnega kapitala, lastniški delež osebe v gospodarski družbi ali zadrugi), podatek o višini dobička zasebnikov in pravnih oseb, podatek o številki transakcijskega računa, podatek o statusu računa (odprt, zaprt), datum zaprtja računa;
 20. Kapitalske družbe – podatke o višinah pokojninskih rent in odkupnih vrednostih, izplačanih skladno z zakonom, ki ureja prvi pokojninski sklad Republike Slovenije in preoblikovanje pooblaščenih investicijskih družb;
 21. lokalnih skupnosti – podatke o subvencijah, ki jih za opravljanje dejavnosti dodeljujejo lokalne skupnosti (vrsta, višina in obdobje upravičenosti, namen pomoči, datum izplačila), podatke o pomočeh lokalnih skupnosti (vrsta, višina in obdobje upravičenosti, namen pomoči, datum izplačila) in podatke o upravičenosti do štipendij;
 22. Ministrstva za zdravje, Inštituta za varovanje zdravja in drugih izvajalcev zdravstvene dejavnosti – podatke o zdravstvenem stanju (podatke o duševnem zdravju in odvisnostih) oziroma invalidnosti (kategorija invalidnosti);
 23. kreditnih institucij – podatke o prometu na transakcijskih računih, podatke o višini sredstev na varčevalnih računih, podatke o višini depozitov, podatke o premoženjskih pravicah iz poddepoja finančnih instrumentov, podatke o imetnikih enot premoženja investicijskih skladov, o številu enot, vrednosti enote ter podatke o skladu;
 24. družb za upravljanje – podatke iz evidence imetnikov investicijskih kuponov, o imetniku enot premoženja investicijskih skladov, o številu enot, vrednosti enote ter podatke o skladu;
 25. borzno posredniških hiš – podatke o premoženjskih pravicah iz poddepoja finančnih instrumentov vlagatelja in oseb, ki se upoštevajo poleg vlagatelja po tem zakonu, podatke o imetnikih enot premoženja investicijskih skladov, o številu enot, vrednosti enote ter podatke o skladu;
 26. regionalne razvojne agencije – podatek, ali oseba prejema kadrovske štipendije ali ne;
 27. Javnega sklada Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije -- podatke o vrsti štipendije (kadrovska, Zoisova, Ad futura štipendija, štipendija za Slovence v zamejstvu oziroma Slovence po svetu), obdobje upravičenosti do štipendije;
 28. zavarovalnic – podatke o višinah zavarovalnih rent in podatke o dohodkih iz življenjskih zavarovanj.

(3) Ob pridobivanju podatkov iz tega člena oseb, na katere se podatki nanašajo, ni treba predhodno seznaniti.

(4) Ministrstvo lahko centralno zbirko podatkov iz 49. člena tega zakona poveže z zbirkami podatkov iz drugega odstavka tega člena.

53. člen

(1) Podatki in dokumenti iz centralne zbirke podatkov iz 49. člena tega zakona se hranijo pet let po datumu prenehanja upravičenosti do pravice iz javnih sredstev.

(2) Odločbe o upravičenosti do pravic iz javnih sredstev se arhivirajo.



REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Nova Slovenija - krščanski demokrati

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t 01 478 96 70, f 01 478 98 65, e ps-nsi@dz-rs.si, www.dz-rs.si



IME IN PRIIMEK	PODPIS
Jožef Horvat	
Aleksander Reberšek	
Iva Dimić	
Blaž Pavlin	
Tadeja Šuštar Zalar	
Mihael Prevc	
Andrej Černigoj	